

Наврўз байрамингиз муборақ бўлсин, азиз юртдошлар!

Mustaqillik huquq demakdir

Нишони

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2016-yil 17-mart, №11 (1000)

Айём шукуҳи

Жараён

Сафоли кунлар шодиёнаси

Қиш чекиниб, она диёримизга яшариш, янгиланиш ва бунёдкорлик фасли, фаслар келинчаги баҳор кириб келди. Қорли-қировли кунлар ортда қолиб, кўнгиллар кўклам суруридан яйрамоқда. Офтобнинг нурли живалари, сарин шаббоданинг майин ва илқ эркалалари, чаппар уриб гуллаган боғларнинг хушбўй нафаси, чаманзорларнинг рангин ва жозиб товланиши юртимизга қут-барака, ободлик ва фаровонлик рамзи бўлмиш Наврўз ташриф буюрганидан дарак бермоқда.

Шундай фусункор дамларда қалбларимиз ана шу ёруғ кунларга, гўзал ҳаётнинг бебаҳо неъматларига эсон-омон етганимиз учун шуқроналик туйғуларидан тўлиб тошаётир. Чунки ота-боболаримиз ҳам қадимда табиат уйғонадиган сафоли кунларни катта шодиёналик билан байрам қилган. Киру даштларга сайилга чиққан.

Баҳор келди. Дала-ю адирларда ерлар кўпчиб, дехқонни бағрига чорлаётир. Қалбида яратувчанлик ишқи жўшурган бунёдкор халқимиз — боғбону соҳибкор, чорвадор миришкор дехқон кўклами юмушларга қўл урди. Наврўз бободехқонларимиз мўл ҳосил олиш ниятида ерга барака уруғи қадайдиган, чўпон-чўлиқлар эса кўклам ёмғиридан баҳра олиб, яшаган ямшиш ўтлоқларга қўй-қўзиларини ёядиган саодатли кундир.

Наврўз бутун Шарқ дунёсидаги қадимий улғу айёмидир. У

асосан баҳорий тенг кунлик — 21-22 мартдан бошлаб нишонланган ва бир ҳафта, ўн кун, ҳатто баъзи жойларда бир ойгача давом этган. Наврўзда наинки табиат уйғонади, айни чоғда кишиларнинг хис-туйғулари ҳам жўш уради, кўнглида орзу-умидлар барқ уради.

Наврўзни тарихий, миллий байрам сифатида кенг нишонлайдиган Шарқ халқлари бу санага "Йиди Наврўз", "Наврўзи Жамшид", "Наврўзи Султоний", "Наврўзи Жалолий" ва "Баҳор айёми" сингари турлича номлар беришган. Азалдан уни кун санаб куттишган. Унга атаб турли таомлар ва ширинликлар тайёрлашган. Наврўз дастурхони ўзига хос безатилган. Унда шакар, шарбатлар, ширинликлар, сут, кўкатлар, олма ва бошқа мева-валар, кўк сомса, кўк чўчвара ва албатта, сумалак бўлиши шарт қилиб қўйилган. Наврўз энг қадимий байрамлардан бири бўлиб, мутахассисларнинг фикрича, у тўрт, тўрт ярим

минг йиллик тарихга эга. Х аср тарихчиси Абу Бақир Наршахий "Бухоро тарихи" китобида Сиёвуш ҳақидаги кўшиқларга тўхталар экан, икки дарё оралиги халқлари Наврўзни нишонлаётганига уч минг йиллар бўлган, деган фикрни билдиради. Халқимиз тарихининг дурдонаси ҳисобланмиш "Авесто"да ҳам мазкур ҳудудда яшовчи халқлар бу кунни қадим замонлардан буён улғу байрам сифатида нишонлаб келиши таъкидланган.

Элнинг меҳнати эш бўлиб келган Наврўз байрами юртимизда энг қадимий даврлардан бошлаб сўғорма дехқончилик шакланганлигидан далолат беради. У ризқ-рўзимиз манбаи бўлган табаррук заминни севишга, меҳнати улуғлашга, кўклам мўъжизаларидан лаззатланишга, оппоқ гуллаган ўрик сохлари-ю қоқигулларнинг зарғалдоқ гунчаларидаги бетакрор гўзаллиқни дилга жо этишга ўргатади.

[Давоми 4-бетда]

Глоблалашув жараёнида "хуфиёна иқтисодиёт", "трансмиллий уюшган жиноятчилик", "терроризмни молиялаштириш" ва "жиноий даромадларни легаллаштириш" каби сиёсий-иқтисодий тушунчалар жаҳон майдонида чиқиб келмоқда. Амаиётда бу тушунчаларнинг бир-бири билан ўзаро боғлиқлигини англаб, бу каби салбий таъсирларнинг олдини олиш мақсадида ҳар бир мамлакатдан пухта ўйланган кучли иқтисодий сиёсат юритиш талаб қилинади.

Тажрибалар самара бермоқда

Давлатимиз Президенти раҳбарлигида мамлакат молия тизими, шу жумладан, жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишнинг миллий тизimini яратиш ҳамда такомиллаштириш, шунингдек, янги хавф ва таҳдидларни аниқлаш, олдини олиш ва бартараф этишга қаратилган кенг қўламли чора-тадбирлар доимий равишда амалга оширилиб келинмоқда.

Жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишнинг миллий тизими иштирокчилари ҳамда уларнинг ўзаро муносабатларини тартибга солуви, халқаро стандартлар талабларига жавоб берадиган бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган. Уларнинг ичида Ўзбекистон Республикасининг "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни алоҳида муҳим аҳамият касб этади. Ушбу қонун талабларидан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Молия-иқтисодий, солиқ соҳасидаги жиноятларга, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашишни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарориغا мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти (кейинги матнларда Департамент) — жиноий йўл билан топилган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш йўналишида махсус ваколатли давлат органи этиб тайинланди.

Департамент томонидан мазкур соҳада амалга ошириб келинётган ишлар билан бир қаторда жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш йўналишида халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш мақсадида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, утган йилнинг 18-22 май кунлари пойтахтимиз Тошкент шаҳрида Жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи 22-яллий мажлисининг юқори даражада ўтказилиши таъминланди.

Маълумот учун қайд этиш лозимки, 20 дан ортиқ хорижий давлат ва халқаро ташкилотлардан ташриф буюрган 250 нафардан зиёд вакиллар иштирок этган мазкур ялпи мажлис давомида Евроосиё гуруҳининг 5 та ишчи гуруҳи фаолият кўрсатиб, уларда қўрилган барча масалалар ялпи мажлисда муҳокама қилинди.

[Давоми 7-бетда]

Тадбир

Хавфсизликни таъминлаш муҳим вазифа

Шиддат билан ривожланаётган ҳозирги замонда ижтимоий муносабатларнинг юзага келаётган муайян соҳасини тартибга солиш учун янги қонун ҳужжатларини жорий қилишга ёки амалдагиларига ўзгаришлар киритишга зарурат туғилиши табиий.

Айнан янги қабул қилинган қонун ҳужжатлари ҳамда қонунчиликка киритилган ўзгариш ва қўшимчаларини ижрочиларга, аҳолига, шу жумладан, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларига тезкорлик билан етказиш янги ҳуқуқ нормаларининг моҳиятини англашда ва бу орқали ҳуқуқий маданият юксалишида алоҳида аҳамиятга эга бўлса, иккинчи томондан, янги ҳуқуқий нормаларни ҳаётга тез ва тўла татбиқ этишга, бунда аҳолининг барча қатламини қамраб олишга, ўз навбатида қонун ҳужжати талабларининг амалда

аниқ ва бир хилда қўлланишига эришишга хизмат қилади.

Мустақиллик йилларида йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги қонунчилик базаси ҳам давр талаби ва бу борадаги амалий тажрибадан келиб чиққан ҳолда қўшимча ва ўзгаришлар билан тўлдириб берилди. Ўз навбатида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрь кунги қарори билан тасдиқланган янги таҳрирдаги "Йўл ҳаракати қоидалари" билан бу борадаги тартиб-қоидалар янада такомиллашди.

Маълумки, янги таҳрирдаги "Йўл ҳаракати қоидалари" жорий йилнинг 1 мартидан бошлаб кучга кирди. Шу муносабат билан Республика ҳарбий прокуратураси органлари томонидан унинг мазмун-моҳиятини тарғиб қилиш юзасидан ўтказиб келинаётган тадбирлар янада жадаллаштирилди.

Тадбирларга Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходимлари жалб этилган ҳолда, бу борада Республика Ҳарбий прокуратураси томонидан Тошкент олий умумқўшун кўмондонлик билми юртида ва Чирчик гарнизони офицерлар уйида семинарлар ташкил этилди.

Тадбирларда янги таҳрирдаги "Йўл ҳаракати қоидалари"нинг моҳияти, аввалиги таҳрирдаги Қоидалардан фарқли жиҳатлари, киритилган янги талаб-

лар ва уларнинг аҳамияти, йўл ҳаракати иштирокчилари учун белгиланган янги мажбуриятлар, шунингдек, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишда эътибор қаратиш лозим бўлган масалалар ҳақида батафсил тушунтиришлар берилмоқда.

Зеро, "Йўл ҳаракати қоидалари"ни ўрганиш, пухта билиш ва уларга қатъий риоя қилиш йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашда, бу борадаги ҳуқуқбузарликлар келиб чиқмаслигида, айниқса, йўл-транспорт ҳодисалари содир бўлишининг олдини олишда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Жаҳонгир АШУРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий
прокурорининг ёрдамчиси

Бировнинг ҳақи буюрмайди

Шахсий манфаатпарастлик иллат эканлиги барчага маълум. Бироқ ана шу иллатга чалиниб, ҳар қандай ҳийла-найрангга тайёр турадиган, фирибгарликдан ор қилмайдиганларнинг оралиғи борлиги ачинарлидир.

Хуршид БАБАЕВ,
Тошкент вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

Аввал ҳам мана шу "касб" и ортидан бир неча бора судланиб, бундан ўзига тўғри хулоса чиқариб олмаган ангреник Рустам Маназаров (исм-фамилияси ўзгартирилган) одамийликни буткул унутди. У фирибгарлик йўлига яна бош суқиб, бу ишда янги танишлар орттирди.

Олмалик кон-металлургия комбинатида ишга жойлаштириш орзу қилганлар унинг олдига келадиган бўлиши. У вадани куюқ қилиб, илтимос қилувчиларни обдон шилишга устаси фаранг эди. Комбинат шахта қурилиши бошқармасида ерости лаҳмчиси бўлиб ишлаб келатган Мирзакарим Аббосов Ангрэн кон бошқармасида ишлашни хоҳлаб қолди. Бу эса Рустамга кўп келди. Агар 5000 АҚШ доллари берса, бу мақсадига етишни айтган эди, Мирзакарим унга шунача пулни қандай қилиб тутқазганини ўзи ҳам билмай қолди. Фирибгарда инсофиймон нима қилсин, ушбу пул "ҳа" дегунча унинг жигилдонидан жой олди.

Орадан кўп вақт ўтмай "Олмалик КМК" АЖ Ангрэн кувар заводи унитар корхонаси ишчиси Ҳалимбек Ширанов Ангрэн кон бошқармасига ишга ўтказишни сўраб келди. Рустам уни қуруқ ваъда билан авраб ташлади ва 2000 АҚШ долларини кўлга киритди. Заводада ишлаб келаётган Х.Ширанов комбинатта ишга қабул ёки

бошқа корхонага ишга ўтказиш махсус комиссия орқали амалга оширилишини талаб туриб, яхшигина касби ортидан топган пулларини фирибгарга қўшқўллаб топширганидан пушаймон бўлди.

"Урганган кўнгил, ўртанса қўйма", деганларидек, пуллари тугаб, нафс балосини енга олмаган Рустам навбатдаги "ўлжа"ни излаб йўлга тушди ва ҳар хил найранг-у алдовлар билан таниши Мирзакарим Холбоевнинг ишончига кирди. Уни комбинатнинг идоравий ҳарбийлашган кўриклаш хизматида ишга жойлаштириб қўйишни ваъда қилиб, 2000 АҚШ долларини олди-ю, қорасини ўчирди.

Орадан анча вақт ўтса-да, ҳеч қандай натижа бўлавермаган, жабрланувчилар Рустамдан пулларини қайтариб беришни талаб қилишди. Бироқ турли ёлгонлари ортидан елкасидаги юки тобора оғирлашиб борган Рустам қоп-қоп вадаларини беришда давом этди. Фирибгарликнинг охири эса воли бўлди.

Суд Рустам Маназаровга 7 йил-у 1 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади ва жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўтатилигини белгилади.

Бировнинг ҳақи ҳеч қачон бировга буюрган эмас. Айниқса, фирибгарлик ортидан топилган боғлиқ нафақат суднинг қора курсисига етаклайди, шу билан бирга, кишини бир умрлик иснодга қўяди.

Қилмиши фош бўлгач, жиноий жавобгарликдан қочиб, яшириниб юрган кимса охир-оқибат жазога тортимай қолмайди. Хусусан, "Фаргона электр тармоқлари ҳудудий корхонаси" акциядорлик жамиятининг собиқ бўлим бошлиғи хоржлан этап қилиб келтирилди.

Охириги бекат

Сайдолим Буважамбоев корхонанинг электр тақсимоти ва истеъмолни назорат қилиш бўлими бошлиғи лавозимда ишлаган. Унинг хизмат вазифаси вилоятга узатиб берилаётган электр энергиясининг тақсимланishi ҳамда қўшни вилоятлар ва давлатларга узатилишини ҳамда улардан қабул қилинишини назорат қилиш, ушбу жараёндаги технология сарфларнинг ҳисоб-китобини, шунингдек подстанциялардаги электр ҳисоблагичларнинг кўрсаткичлари бўйича шахар ва туман электр тармоқлари корхоналари орқали истеъмолчиларга етказиб берилган энергия миқдорининг ойлик ҳисобини юритиш кабилардан иборат бўлган. У тақдим этган ҳисоб-фактураларга асосан шахар-туман электр тармоқлари корхоналарининг ҳисоботлари тайёрланган, сарфланган электр энергияси учун ҳисоб-китоб амалга оширилган.

С.Буважамбоев икки ярим йил мобайнида (2009 йилдан 2011 йилнинг биринчи ярмигача) етказиб берилган электр энергияси миқдори подстанциялардаги ҳисоблагичларнинг кўрсаткичларига нисбатан камайтириб кўрсатилган ҳисоб-фактураларни расмийлаштириб, Фаргона шахар электр тармоқлари корхонасига тақдим этиб келгани натижасида жуда кўп миқдорда электр

энергияси сарфи ҳисоб-китобларга киритилмасдан растрата йўли билан талон-тороҳ қилинган аниқланган. Шунингдек, собиқ бўлим бошлиғи Фаргона, Тошлоқ, Езёвон, Қўштепа, Бувайда, Сўх, Ўзбекистон туманлари, Қувасой ва Марғилон шахар электр тармоқлари корхоналарига етказиб берилган электр энергияси миқдорини ҳужжатларда камайтириб кўрсатгани оқибатида "Фаргона электр тармоқлари ҳудудий корхонаси" АЖ га жами 539,5 млн. сўмлик зарар етказилган.

С.Буважамбоевга подстанциялардаги электр энергияси сарфи ҳисоблагичларининг кўрсаткичлари ОПГ усталари томонидан тақдим этиб келинган. Айбига қисман иқдор бўлган судланувчи гўё усталар тақдим этган кўрсаткичлар билан ўзи тайёрлаб берган ҳисоб-фактуралар ўртасидаги фарқлар эътиборсизлиги ва ўз вақтида подстанцияларни назорат қилиб турмаганлиги туфайли келиб чиққанини баён этди.

Суд фуқаровий даъвогар "Фаргона электр тармоқлари ҳудудий корхонаси" АЖ ҳуқуқшуносининг судланувчи томонидан корхонага жуда кўп миқдорда етказилган зарарнинг қопланганлигини, у тақдим этган ҳисоб-варақлар ва ҳақиқатда сарфланган электр энергияси миқдори ўртасидаги тафовутлар кейинчалик шахар ва туман электр тармоқлари корхоналарининг далолатномаларига асосан қайта ҳисоб-китоб қилиб берилгани сабабли корхонанинг судланувчига нисбатан даъвоси йўқлигини эътиборга олди. Этап қилиб келтириш харажати судланувчидан вилоят ИИБ фойдасига ундирган ҳолда унга ахлоқ тузатиш ишлари жазосини тайинлади.

Ўртимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлики қўллаб-қувватлаш, уларнинг иқтисодий тармоқларидаги аҳамиятини оширишга қаратилган давлат сиёсати юқори натижаларга олиб келмоқда. Бу ўз ўрнида мамлакат ялпи ички маҳсулоти ҳажмида кичик ва хусусий корхоналар улущининг ортшишига намоён бўлмоқда.

Имконият ва ислохотлар — тараққиёт асоси

Бош прокуратура ҳузуридagi СВОЖДЛҚК департаментининг Наманган вилоят бошқармаси ва ҳудудий бўлимлари ходимлари ҳам ана шу фаровонлик ва тараққиёт йўлида хизмат қилмоқдалар.

Асосий эътибор қонуний фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектлари манфаатларига зиён келтираётган хуфиёна иқтисодиётнинг шаклланиш йўллари, коррупция ҳоллари, хуфиёна иқтисодий фаолият билан шуғулланувчи шахслар ва уларга "раҳнамолик" қилаётган шахсларни аниқлаш ҳамда жавобгарликка тортиш, шунингдек, профилактика, қонунчилик тарғиботи ишларини кучайтириш, тадбиркорлик фаолиятига ноқонуний аралашувларнинг олдини олиш, турли тўсиқ, суиистеъмолчилик ҳолатларига барҳам беришга қаратилди. Шу билан бирга, қонунчиликда тақиқланмаган ишлаб чиқариш билан яширин, белгиланган тартибга зид равишда шуғулланаётган шахслар аниқланиб, ноқонуний фаолиятига барҳам бериш, уларни солиқ тўловчи сифатида қайта рўйхатдан ўтказиш, фаолиятига қонуний тус бериш, қўшимча иш ўринлари яратиш учун лозим бўлган ҳуқуқий чоралар қўрилди.

Бу борада ўтган йилда ўтказилган профилактик тадбирлар ва 773 та тадбиркорлик субъектига кўрсатилган амалий ёрдам натижасида 1065 та янги иш ўрни яратилишига эришилди, 164 та ҳолатда давлат рўйхатидан ўтмасдан қонунда тақиқланмаган фаолият тури билан шуғулланаётган шахсларга нисбатан чора қўриш билан чекланмай, уларга қонун талаблари тушунтирилди ва фаолияти қонунийлаштирилиб, яна қўшимча 171 та янги иш ўрни яратилди.

Бундан ташқари, тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, эркин фаолият юритишга тўсқинлик қилиш, турли хил суиистеъмолчиликларни аниқлашга қаратилган теъзор тадбирлар довомида 23 та қонунбузарлик ҳолати юзасидан жиноят ишлари қўзғатилди.

Ноқонуний валюта савдоси билан шуғулланаётган шахсларни аниқлашга алоҳида эътибор қаратилди. Мазкур йўналишда ўтказилган тадбирларда чет эл валютасини ноқонуний муомалага киритишга доир аниқланган 25 та қонун бузилиш юзасидан 22 та жиноят иши, 3 та маъмурий иш қўзғатилди. Қонунбузарлардан ноқонуний муомалага киритилган 146 миң 292 АҚШ доллари, 129 миң 600 Россия рубли ҳамда 29,6 миллион сўм пуллари ашёвий далил сифатида олинди.

Шунингдек, экспорт-импорт операциялари билан боғлиқ қонунбузарликлар бўйича 1 миллион 792,1

Жамшид ҚАЙИМОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг Наманган
вилоят бошқармаси бошлиғи

миң АҚШ долларини мажбурий сотишдан бўйин товлаш, 7 миллиард 391,7 миллион сўм пуллари банкка топширмаслик ҳолатлари фош этилди.

Хуфиёна иқтисодиётга қарши курашиш, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, соғлом рақобатни кучайтириш ва бозорларга сифатсиз маҳсулотлар кириб келишининг олдини олиш бўйича мунтазам тадбирлар ўтказилиши натижасида 2015 йил давомида 42 та яширин ишлаб чиқариш фаолиятига барҳам берилиб, ҳуқуқбузарлардан 103,7 миллион сўмлик маҳсулот, ҳаммаё ва бошқа ускуналар олиб қўйилди. 282,2 миллион сўмлик нақд пуллари билан банкдан ташқари ноқонуний айланмалари аниқланиб, уларга нисбатан жиноят ишлари қўзғатилди.

Импорт товарларнинг республикамизга ноқонуний олиб кирилиши ва савдога чиқарилишининг олдини олишга қаратилган тадбирлар довомида ноқонуний муомаладан 175,3 миллион сўмлик импорт товарлар олиб қўйилди.

Бундан ташқари, алкоғолли ва тамаки маҳсулотлари ноқонуний ишлаб чиқарилиши ҳамда айланшининг олдини олишга қаратилган тадбирлар довомида 64,4 миллион сўмлик алкоғолли, 46,7 миллион сўмлик тамаки маҳсулотлари ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Хусусан, бошқарма томонидан солиқ идораларига тақдим этилган маълумотлар бўйича камерал текширувлар ўтказилиб, уларнинг якуни бўйича ҳўжалик юритувчи субъектларга берилган талабномаларга асосан 21 та ҳўжалик юритувчи субъект томонидан ҳисоботлар қайта топширилди ҳамда 1 миллиард 97,1 миллион сўмлик солиқлар ихтиёрий равишда тўланишига эришилди.

Бироқ айрим ҳолларда солиқдан қочиб, бўйин товлаш каби ҳолатлар ҳам учрамоқда. Бошқарма ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан бу каби қонунбузарликка қарши курашиш келинмоқда. Мазкур йўналишда олиб борилган чора-тадбирлар натижасида солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида тўламаслик, уларни тўлашдан бўйин товлаш ҳолатлари юзасидан 28 та жиноят иши қўзғатилди.

Шунингдек, коррупция ҳолатларини аниқлашга қаратилган бир қатор самарали оператив-таҳлилий, қидирув ишлари ташкил қилиниб, иқтисодий соҳага бевосита алоқадор бўлган солиқ, банк ва бошқа идораларнинг масъул ва мансабдор шахслари томонидан содир этилган 77 та қонун бузилиши ҳолатлари аниқланиб, айбдор шахсларга нисбатан тегишли чоралар қўрилди.

Тадбиркор қонун ҳимоясида

Юртимизда иқтисодиётни либераллаштириш, бошқарувнинг бозор тамойиллари ва механизмларини жорий этиш, қулай ишбилармонлик муҳитини шакллантириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришдаги бюрократик тўсиқ ва говларни бартараф этишга қаратилган кенг кўламли ислохотлар амалга оширилмоқда.

Биринчи жойларда бўлгани сингари Андижон вилоятда ҳам кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бунинг натижасида ҳудудда янги иш ўринлари яратилиб, аҳолининг турмуш тарзи янада юксалиб, хизмат кўрсатиш, ишлаб чиқариш корхоналари ривожланиб бормоқда.

Бу борадаги ислохотлар бардавонлигини таъминлаш мақсадида вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 15 майдиги "Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ва тадбиркорлик фаолиятининг ҳуқуқий ҳимоясига қаратилган бошқа қонун ҳужжатларининг ижросига эътибор қаратилиб, доимий назорат тадбирлари олиб борилмоқда.

Назорат тадбирларида фаолиятини тўхтатган корхоналар, айниқса, ишлаб чиқариш субъектларининг фаолиятини юритиш ва йўқотилган иш ўринларини тиклашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу мақсадда, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, қўллаб-қувватлаш ҳамда фаолият кўрсатмаётган тадбиркорлик субъектлари фаолиятини қайта тиклаш мақсадида чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, вилоят идораларининг 15 нафар раҳбаридан иборат таркибда штаб тасдиқланиб, унинг доимий фаолият кўрсатиши таъминланган.

Олиб борилган чора-тадбирлар натижасига кўра, фаолият кўрсатмаётган кичик бизнес субъектларидан 480 тасининг фаолияти қайта тикланиб, 857 та янги иш ўрни яратилишига эришилди. Прокуратура ёрдами билан қишлоқ жойларида 1221 та тадбиркорлик субъектлари ташкил этилиши натижасида 1664 та янги иш яратилди.

Ўтказилган назорат тадбирларида жойлардаги давлат бошқарув органлари, архитектура ва қурилиш, ер ресурслари ва кадастр хизмати, солиқ идоралари ва маҳаллий ҳокимликлар томонидан тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва эркинликларини бузиш, уларга турли бюрократик тўсиқлар яратиш, фаолиятига асоссиз аралашуш каби қонун бузилиши ҳолатларига йўл қўйилаётганлиги аниқланмоқда.

Текширишлар натижаларига кўра, қонунга зид бўлган қарорларга нисбатан 128 та протест келтирилган, аниқланган қонун бузилишларни бартараф этиш ҳақида 37 та тақдирнома киритилиб, мансабдор шахсларнинг 18 нафарига интизомий, 3 нафарига маъмурий, тадбиркорлик субъектлари фойдасига 35 млн. 869 минг сўмини ундириш ҳақида судларга даъво аризаси киритилди. Жиддий қонун бузилиши ҳолатлари юзасидан 10 та жиноят иши кўзгатилиб, 322 нафар тадбиркорнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Шунингдек, текширишларда айрим ҳудудий ҳокимликлар томонидан тадбиркорларга ноқонуний равишда мажбурий юклаш ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди. Мисол учун, Аска туман ҳокими "2015 йил учун қора металл парчаларини тайёрлаш бўйича тасдиқланган режа-топшириқларни ҳўжалик юритувчи субъектларга тақсимлаш ҳақида"ги қарори асосида 11 та тадбиркорлик субъектига қора металл парчаларини топшириш мажбурияти юклатилган. Ушбу ноқонуний қарор вилоят прокурорининг протестига асосан бекор қилиниб, тадбиркорларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Айрим ҳолларда маҳаллий ҳокимликлар ва назорат-текширув органлари томонидан тадбиркорларнинг муносабатларини кўриб чиқмаслик ёки асоссиз равишда рад этиш ҳолатларига йўл қўйилган.

Хусусан, Хонобод шаҳар ҳокимининг қурилиш бўйича ўринбосари ва шаҳар бош архитектори 5 нафар тадбиркорнинг муносабатини асоссиз равишда рад этиб, кўриб чиқиш ва жавоб бериш мuddатларини кўпол тарзда бузганлар. Хонобод шаҳар прокурорининг қарори асосида юқоридаги мансабдор шахсларга нисбатан жиноят иши кўзгатилиб, айбдорларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланди.

Жойларда назорат-текширув ва давлат бошқарув органлари томонидан тадбиркорлар фаолиятига асоссиз аралашуш, ноқонуний текширишлар ўтказиш ва жавобгарликка тортиш ҳолатлари ҳам аниқланмоқда.

Ўтган 2015 йилда 3 та ҳолатда тадбиркорлик субъектида ноқонуний текширишлар ўтказилганлиги аниқланиб, Андижон ва Хўжаобод туман ички ишлар бўлими Ёнгин хавфсизлиги бўлими бошлиқлари ҳамда Балиқчи ту-

Умиджон МАМАДАЛИЕВ,
Андижон вилоят
прокурорининг ўринбосари

ман давлат солиқ инспекцияси раҳбари ҳудудий прокурорларнинг қарорлари асосида жавобгарликка тортилди.

Бундан ташқари, вилоят прокуратура органлари "Ишонч телефони" орқали тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ масалалар бўйича келиб тушган муносабатларнинг 122 таси қаноатлантирилди.

Хусусан, "Жаҳонгир ишонч люкс" масъулияти чекланган жамиятининг вилоят прокурори номига йўллаган муносабатини ўрганиш натижаларига кўра, АТ "Халқ банки" Куйганёр филиали томонидан тадбиркорнинг кредит ажратиш ҳақидаги аризаси гаровга қўйилаётган кўчмас мулкларнинг кадастр ҳужжатида камчиликлар мавжудлиги боис ҳал этилмаётганлиги кўрсатди. Вилоят прокуратурасининг аралашуви билан тадбиркорлик субъектига 350 млн. сўм миқдорда кредит ажратилиши таъминланди.

Амалга оширилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳиятини аҳолига кенг оқ етказиш мақсадида жойларда бевосита учрашувларга ҳам алоҳида эътибор берилди. Бу борада вилоят прокуратураси органлари томонидан ўтган йили ўтказилган 508 та учрашувда 22714 нафар тадбиркор ва 10579 нафар фермер иштирок этди.

Учрашувларда муносабат қилган тадбиркорларга 1,6 млрд. сўм кредитлар ажратилди, 59,1 млн. иш ҳақлари ундириб берилди, 59,9 гектар ер майдонлари берилиши таъминланди ва 3 мингдан зиёд тадбиркорга ҳуқуқий маслаҳатлар ва бошқа амалий ёрдам кўрсатилди.

Кексаларни эъзозлаш бурчимиздир

Кексаларни улуғлаш халқимизга хос эзгу қадриятлардандир. Меҳр-оқибатли фарзандлар таълим-тарбия бериб вояга етказган кекса ота-оналарига гамхўрликдан иборат бурчларини сийқилмадан адо этишади. Фарзандларини қиммат инсон қилиб тарбиялаган, ўз меҳнатлари билан юртимиз равақига ҳисса қўшган, қарлик гаштини сураётган отахон ва онахонлар доимий ҳурмат эътибордандир. Бу "Кексаларни эъзозлаш йили"да амалга оширилган ва бардавон бўлган ёши улуғларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳеч нарсага зориқмай фойзлар-тароватли ҳаёт кечиртишларини таъминлаш, соғлиқларини тиклаш борасидаги ибратли ишларда янада яққол намоён бўлди.

"Кексаларни эъзозлаш йили"да Марғилон шаҳар прокуратураси томонидан давлати масъули раҳбарнинг кексалар ва ногиронларни, ўзгалар парваршига муҳтож ёлғиз пенсияришларни ижтимоий ҳимоя қилишни янада кучайтиришга оид фармонлари ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди. Бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказининг ушбу йўналишдаги фаолиятида аниқланган қонун бузилиши ҳолатлари, камчилик ва нуқсонлар бартараф этилди. Хусусан, эътибордан четда қолган тўққиз нафар ўзгалар парваршига муҳтож ёлғиз кексаларга уйда ижтимоий хизмат кўрсатиш йўлга қўйилди. Кекса ногиронларни реабилитация воситалари билан тўлиқ таъминлаш чоралари кўрилди. Бевосита прокуратура аралашуви билан "Милтқосоз" маҳалласида яшовчи 92 ёшга кирган Абдусалом ота Джалолов ногиронлик аравачаси билан таъминланди.

Ижтимоий ҳимоя давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бўлиб келмоқда. Ислохотлар аҳолининг муҳтож қатламларини ҳимояга олган ҳолда амалга оширилмоқда. Кам таъминланган оилаларнинг фарзандларига нафақа ва моддий ёрдам пуллари ажратилиб берилмоқда. Шаҳар прокуратураси томонидан ҳудудда ижтимоий ҳимояга оид қонунчилик ижроси ўрганиб борилапти. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарори билан тасдиқланган "Кам таъминланган оилаларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам таъинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида"ги Низомда болали оилаларга нафақа ва моддий ёрдам 6 ой муддатга, бола парваршига 12 ой муддатга таъинланиши белгиланган. Бироқ ўзини ўзи бошқариш органларига бириктирилган шаҳар Бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш маркази ходимлари томонидан нафақалар таъинланиши ва тўлалиши

белгиланган тартибда назорат қилиб борилмаган.

Хусусан, "Узун ҳовуз" МФЙ томонидан 17 та ҳолатда бола парваршига нафақалар 13-ойда ҳам тўланаверган. Марказнинг ушбу МФЙга бириктирилган ходими томонидан МФЙнинг нафақа ва моддий ёрдам тайинлаш ва тўлашга оид ойллик ҳисоботлари ўрганилмаган, тасдиқлаб берилган.

Моддий ёрдам ва нафақа тайинлашга асос бўладиган мезонларга ҳам амал қилинмаган. Хусусан, низомнинг 8-банди талабларига риоя қилинмаган. "Зухро" МФЙда истиқомат қилувчи Ҳ.Муротовага оила аъзоларининг даромадлари энг кам ойллик иш ҳақининг бир ярим бараваридан ортқ бўлишига қарамай нафақа таъинланган. Нафақа доимий яшаш жойи бўйича тўлалишига оид қонун талаби ҳам бузилган. Ташлоқ тумани, Терактаги маҳалласида рўйхатда туриб, Марғилон шаҳрининг А.Ясавий кўчасида вақтинча яшаб келаётган Д.Абдуллаевага оилавий шароити, мулкий аҳоли ўрганилмаган асоссиз нафақа тўланган.

Бундан ташқари, айрим МФЙларда муҳтож оилаларга нафақа пуллари тўлиқ ва ўз вақтида бериб берилмаган. Чунки, "Навбахор" МФЙ томонидан тўлов ведомостига киритилмагани натижасида фуқаро З.Ҳоджаева ва Р.Ҳақимоваларга бир ойллик нафақа пуллари берилмаган.

Шунингдек, ўзини ўзи бош-

Акмалхўжа МАВЛОНОВ,
Марғилон шаҳар прокурори

қариш органлари томонидан нафақа ва моддий ёрдам энг кам ойллик иш ҳақининг илг бошидаги миқдорига мувофиқ белгиланиши, бола парварши бўйича нафақа тўлаш она ишлаш бошлаганида тўхтатилиши, вояга етмаган болалари бўлган оилаларга ҳар ойллик нафақалар болалар сонига боғлиқ равишда — бир нафар фарзандли оилалар энг кам иш ҳақи миқдорининг 50 фоизи, икки нафар фарзандли оилаларга 80 фоизи, уч нафар ва ундан ортқ фарзандли оилаларга 100 фоизи миқдорда тўлалишига оид қонунчилик талабларига амал қилинмаган ҳолатлар аниқланди.

Бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказининг ходимлари МФЙ комиссиялари томонидан болали оилаларга ва бола парварши бўйича нафақалар асосли тайинланишини назорат қилишдан иборат хизмат вазифаларига масъулиятсизлик билан қараганлари оқибатида ўтган йил мобайнида шаҳардаги 52 та маҳалла фуқаролар йиғинида 167 та ҳолатда жами 58,6 млн. сўмлик нафақа пуллари қонунга зид тайинланиб, тўлалишига йўл қўйилган. Аниқланган қонун бузилишларни бартараф этиш чоралари кўрилди. Масъул шахслар белгиланган тартибда интизомий жавобгарликка тортилиши таъминланди.

Сафроли кунлар шодиёнаси

/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Халқимиз ўзлигини танибдики, янги йилни баҳорий тенгкунликдан бошлашга, кўёш ҳамал буржиги кирадиган кунни байрам қилишга одатланган. Фасллар алмашадиган, йил янгиланадиган, диллар яйрайдиган бу шодиёна халқимиз ҳаётига шу қадар яқинки, у билан боғлиқ дилрабо куй-қўшиқлар, афсона ва ривоятлар, удум ва одатлар аллақачон шаклланиб, турмуш тарзимизга сингиб кетган. Шунинг учун ҳам Наврўз фақатгина шарқона янги йилнинг бошланиши байрами эмас, айна пайтда зукко аждодларимизнинг бекиёс тафаккур дурдоналарини ўзига қамраб олган маънавий қадрият ҳамдир.

Наврўз байрамада халқимизга хос анъана ва урф-одатлар мужассам бўлгани учун ҳам олис ва яқин тарихимизда уни чеклаш, одамлар қалбидан ўчиришга уринишлар бўлган. Лекин ота-боболаримиз ҳар қандай шароитда, ҳатто яширинча бўлса-да, Наврўзни нишонлаганлар, байрамга хос удумларни адо этганлар. Масалан, сосонийлар даврида Наврўзнинг нишонланиши вақтини ўзгартирмоқчи ҳам бўлганлар, лекин халқ барибир уни баҳорда қутиб олаверган.

Мустақиллик арафасида, ҳали собиқ иттифок ҳукмрон бир пайтда давлатимиз раҳбари томонидан маданий-маърифий, умуман маънавий ҳаётимизда туб бурилиш ясаган муҳим бир тарихий ҳужжат имзоланганлигини бугун қувонч билан эслаймиз. Бу Президентимиз Ислам Каримовнинг 1990 йил 3 майдаги Фармони асосида 21 март — юртимизда Наврўз умумхалқ байрами ва дам олиш кунли деб эълон қилинганлиги бўлди.

Ҳа, мустақиллик бизга ўзимизни, ўзлимизни англашувчи кўллаб урф-одатларимиз, миллий байрам — анъаналаримизни, жумладан, Наврўзимизни ҳам қайтариб берди. Истиклол туғайли у соф миллий қадрият сифатида ўзининг бор жилоси, ёрқин ранглари билан намоеён бўлиб, халқимизнинг энг хосиятли ва энг қутлуғ кунларидан бири сифатида кенг нишонланмоқда. Наврўзни тараннум этувчи асрий қўшиқлар баралла қўйлаиб, бу муборак шодиёна билан боғлиқ удум ва анъаналар қайта тикланди. Натижада аждодларимиз бадиий тафаккурининг сарчашмасидан баҳра олган халқ Наврўзномаси — қўшиқ, лапар, олқиш каби турфа жанрлардан иборат Наврўз фольклорининг жўшқин тўлқинлари бамисоли ўзанига қайтган дарё сингари мавжланиб-мавжланиб оқа бошлади. Миллий қадриятларимизни сақлаб қолиш ва халқимиз маънавий тикланишига замин яратиш йўлида фидоийлик курсатаётган Юртбошимизнинг савий-ҳаракатлари туғайли Наврўз удумлари тикланди, унинг қадимий анъаналари чинакам умумхалқ байрамига айланди. Зеро, халқимиз ҳаётидаги муҳим сана-

лар, байрамлар орасида Наврўз ўзида қадимий анъана ва урф-одатлар, меҳр-оқибат ва саховат каби юксак инсоний фазилатларини намоеён этиши билан ажралиб туради. Инсон ва табиат ўртасидаги муштараклик, деҳқончилик мавсумининг бошланиши Наврўз шодиёналарида ўз ифода-сини топган. Шунинг учун ҳам бу байрам асрлар оша боқий қадрият, миллий маросим сифатида яшаб келмоқда. Юртбошимизнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарида қайд этилганидек, Наврўз байрами биз учун ҳаёт абадиликнинг табиатининг устувор қудрати ва чексиз саховатининг, кўпминг йиллик миллий қиёфамиз, олижаноб урф-одатларимизнинг бетакрор ифодасидир.

Юрт тинчлиги, Ватан равнақи, халқ фаровонлигини таъмин этишдек устувор мақсадлар миллий гоямиз асосини ташкил этади. Бу эзгу мақсадлар Наврўзимизда ҳам мужассам деб бемалол айтиш мумкин. Чунки айнан шу айёмда ўзаро урушлар тўхта-тилган, жанжаллашган, аразлашган қўни-қўшни ва қариндошлар ярашишган, гина-курдуратлар унутилган. Бу Наврўзнинг тинчлик, осойишта-

лик ва ўзаро тотувликка хизмат қилувчи муҳим қадрият эканлигидан далolat.

Табиатнинг тўрт фасли мукамал кечадиган юртимизга баҳорнинг ташрифи атрофни яшилликка бурқаб, жозиб бир манзара касб этди, лекин табиат фаслларидаги ўзгаришлар, яъни баҳор келиши билангина юртимиз чиройига чирой қўшилди, десак янглишамиз. Юртимиз қиёфаси кундан-кунга гўзаллашиб бораётганлиги, аввало, бунёдкор ва меҳнатсевар халқимиз гайрат-шижоатидандир. Авваллари пойтахтимиз Тошкент шаҳридаги қурилиш ва бунёдкорлик ишларидан ғурурланардик. Энди эса нафақат вилоят марказлари, балки чекка-чекка туманлар, олис қишлоқлардаги ўзгаришлар ҳам одамлар руҳига кўтаринчилик бахш этмоқда. Шу кунларда Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларида амалга оширилган қурилиш ва ободончилик ишлари, қишлоқ жойларида бунёд этилаётган намунавий лойиҳадаги уйлар, шинам гузарлар, замонавий инфратузилма масканлари қурилишининг сўнгги ўтуқлари асосида қад ростилапти. Бу эса мамлакатимиз мустақиллиги кўлга киритган, дидимизга мос иморатлар қурилиши ҳам ўрганиб олганимиздан, иморатлар шифтани баландроқ олиб, кўзлаган чўққиларимиз юксак эканлигини намоеён этаётганимиздан дарақдир.

Бу йилги Наврўзга тайёргарлик ишлари Президентимизнинг 2016 йил 19 февралдаги "2016 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриши ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори асосида ташкил этилмоқда. Байрам олдидан ёлғиз қариялар, кам таъминланган оилалар ва бошқа кўмакка муҳтож инсонларнинг ҳолидан хабар олин-

Салом САМАДОВ,
Қашқадарё вилоят прокурори

ди. Шунингдек, байрам олдидан юртимизда умумхалқ хайрия ҳашари ўтказиш эзгу анъанага айланган. Бу йил ҳам Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 4 мартдаги фармойиши ижроси юзасидан талай ташкилий тадбирлар амалга оширилмоқда. Мазкур ҳужжатга кўра март-апрель ойларида юртимизда ободонлаштириш ва кўчал-мазорилаштириш ойлари ҳамда 12-13 март кунлари умумхалқ хайрия ҳашари, деб эълон қилинди.

Фармойиш ижросини таъминлаш мақсадида маҳалла гузарларида, турар жой маззелари ва корхоналар атрофида ободонлаштириш ҳамда кўчал-мазорилаштириш ишлари бажарилди. Гул ва дарахт қўчатлари ўтказиш, ниҳолларни оқлаш ва буташ, атрофни тартибга келтириш, қурилиш ва маиший чиқиндиларни тўплаш ва ташиб кетишда ёшлар бошқаларга намуна бўлдилар. Кўп қаватли бинолар ва ҳовлилар атрофи, гузарлар, хиёбонлар, зиёратгоҳлар ва болалар майдончалари бунёдкор инсон меҳнати билан ажиб бир чирой касб этди.

Истиклол насимлари туғайли қаддини қайта тиклаган Наврўз нафаси ўлкамиз бўйлаб кезиб юрибди. Зеро, асрлар оша халқимиз ардоқлаб келган Наврўз ҳар бир юртдошимизнинг қалбига баҳор чечаклари, ажиб ифорул, чексиз шодлик ва қувончлар улашмоқда. Янги кун, янги фасл дебодчаси, шарқона янги йилнинг файзу таровати ҳар бир ватандошимиз қалбини покламоқда. Нурафшон юртимизга хуш келдинг, Наврўз!

Инсоният маданий меросининг бетакрор таркибий қисми

Юртимизда Наврўз ўзида донишманликни мужассам этганлиги билан қадрлидир. Зеро, бу байрам қадимий тарихга эга бўлган миллий анъана бўлиб, ушбу байрамнинг келиб чиқиши инсоният тарихининг ёзув ихтиро қилингунга қадар бўлган даврига бориб тақаллади. Наврўз Хуросон ўлкасида бундан уч минг йил илгари вужудга келган. Зеро, кун ва туннинг тенглиги сифатида тантана қилинадиган ушбу айём ўсиб-униш ва гуллаб-яшнаш мавсумининг бошланишини билдиради.

"Наврўз" сўзи форс манбаларида биринчи марта янги даврнинг иккинчи асрларида учрай бошлади. Лекин у байрам сифатида эраимизгача тахминан 648-330 йилларда нишонланган. Наврўз моҳиятдан форсий ва туркий халқларнинг астрономик кўёш тақвими бўйича янги йил бошланиши мазмунини англатади. Зардуштийлик динининг асосий байрами сифатида Наврўзни нишонлаб келган халқларда "байрам қанчалик саховатли бўлса, йил ҳам шунчалик баракали ўтади", деган нақл бўлган.

2009 йилда Наврўз ЮНЕСКОнинг Инсоният номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхатига киритилган бўлиб, шу вақтдан бошлаб 21 март дунё бўйича Халқаро Наврўз кунли сифатида нишонланади. 2010 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг 64-сессияси "Дунё маданияти" кун тартиби 49-бан-

дида "Халқаро Наврўз кунли" деб номланувчи резолюцияси қабул қилинган.

Ушбу резолюция матнига мувофиқ, БМТ Бош Ассамблеяси 21 мартни Халқаро Наврўз кунли сифатида тан олиши; Наврўзни нишонлайдиган БМТга аъзо давлатларнинг Наврўз билан боғлиқ бўлган маданий ва анъаналарни сақлаб қолиш ва ривожлантириш юзасидан чора-тадбирларни ташкиллаштиришга ундаши; Наврўзни миллий байрам сифатида нишонлайдиган давлатларнинг халқаро ҳамжамият орасида Наврўз қолдирган мерос ҳақидаги билимларни кенг ёйиш мақсадида унинг келиб чиқиши ва анъанала-

рини ўрганишга даъват қилиши белгиланган. Шу билан бирга, БМТ манфаатдор давлатлар, БМТ ва унинг ихтисослашган муассасалари, Фонд ва дастурлар, тегишли халқаро ва минтақавий ташкилотлар, нодавлат ташкилотларида Наврўзга байрам сифатида нишонлайдиган давлатларда ўтказиладиган тадбирларда иштирок этишни тақлиф қилди. Бу эса, мазкур айёмнинг айрим давлат ва миллатларгагина тегишли байрам эмас, балки, бутун инсоният маданий мероси сифатида эътироф этилишини ва жаҳоншумул аҳамиятга эга бўлган байрам эканлигини англатади.

Минг йиллар илгари бўлгани сингари, Наврўз ҳозир ҳам ўзига хос бетакрор удум ва одатларга тўлаидир. Қадимий анъаналарга кўра, Наврўз байрами яқинлашишдан олдин одамлар уйлари ичида ва атрофида тозалаш ишларини олиб борадилар. Байрам дастурхони бугдой, арпа, макка-жўхори, гуруч, кунжут ва бошқа ўсимликлардан тайёрланган нонлар ва бошқа ноз-неъматлар билан безатилган. Бу байрамда етти турдаги, асосан ўсимликлардан тоамлар тайёрланган. Айрим Марказий Осиё давлатларида "с" ҳарфи билан бошланувчи етти

Музаффар ДЎСТҚОРИЕВ,
Бош прокуратуранинг ОЎҚ ўқувчиси

хил турдаги маҳсулотлардан (сумалак, сепанд, сирка, сомоний (ўсган бўғдой), сабзи ва бошқалар) тоамлар тайёрланади, байрам дастурхонига қўйлади.

Албатта, ушбу айёмнинг энг машҳур таоми — бу сумалақдир. Қадимда сумалак баҳорги экин ишларидан олдин тайёрланган. Анъанга кўра, сумалак тайёрлаш вақтида одамлар ашуларлар айтиб, рақсларга тушишган ва қувноқ ҳамда ҳазиломуш гапларни гапирганиш. Таъкидлашларича, бу таом инсонларга ўзига хос жисмоний ва маънавий куч бағишлаган.

Наврўз байрами юксак даражада шодиёналик кайфиятида ўтадиган миллий байрамларимиздан биридир. Бу айёмда инсонлар бир-бирига фақат яхши тилақлар билдиришлари, ўзаро меҳр-мурувват кўрсатишлари анъанага айланган. Зеро, янги куннинг бошланишини англатувчи бу байрам инсонларда янги йилнинг файзли ва баракали бошланишига бўлган умидни билдирган бўлиб, эзгу ниятларнинг амалга ошишида ўзига хос руҳий маддкор ҳисобланган.

Тинчлик, бағрикенглик, саховат ва меҳр-мурувват айёми

Йилнинг энг ажиб ва гўзал фасли баҳор кириб келди. Баҳорда табиат уйғонади ва бутун борлиқ жонланади. Халқимизнинг қадимий байрами Наврўз яқинлашмоқда. У барчамизга қувонч, янги орзу-умидлар улашади. Мамлакатимизда Наврўз умумхалқ байрамини юксак даражада нишонлаш мақсадида кенг кўламли тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Наврўз арафасида Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулода ва мухтор элчиси Сунь Лише ушбу байрам ҳақидаги таассуротларини сўзлаб берди:

— Наврўз — табиатнинг янгилиниши ва ўзгариши, қадимий ва энг севимли умумхалқ байрамларидандир. У азалдан тинчлик, бағрикенглик, яхшилик, саховат ва меҳр-мурувват рамзи бўлиб келган. Гўзаллик ва нафосат тимсоли бўлган ушбу байрамни барча орзиқиб кутади.

Ушбу байрамни Ўзбекистон халқи билан яна бирга нишонлаётганимдан гоят хурсандман. Ўзбекистонда ҳукм сураётган тинчлик-осойишталик, барча миллат ва элат вакиллари ўртасидаги дўстлик ва аҳиллик Наврўзнинг қувончли кунларида янада яққолроқ намоён бўлади. Беморлар, ёлғиз инсонлар ва боқувчисини йўқотганлар, ахтиёмжанд одамларга кўмак берилмоқда, кексаларга алоҳида меҳр-этибор кўрсатилмоқда.

Мен Ўзбекистоннинг деярли барча ҳудудларида бўлганман ва шунга айтишим мумкинки, ҳар бир шаҳар гўзаллиги ва ўзига хослиги билан

катта таассурот уйғотади. Ўзбекистонликлар ягона оила бўлиб ушбу аjoyиб байрамни халқ сайллари шаклида кўтаринки руҳда, шоду хуррамлик билан нишонлаши кишига қувонч бағишлайди. Файзли дастурхонлар аънавий ва инсонга қувват бағишлайдиган сумалак, ҳалим, кўк сомса каби баҳорий таомлар билан безатилиб, унинг атрофида яқин қариндошлар, дўсту ёрлар, кўни-қўшиллар тўпланади.

Ўзбекистонда ҳар йили Наврўз арафасида шаҳар ва қишлоқларда кўп сонли янги иншоотларнинг фойдаланишга топширилиши юксак эътирофга лойиқ. Ушбу хайрли ишлар замирида Ўзбекистон тараққиёти, аҳоли турмуш даражасини янада юксалтириш каби олижаноб мақсадлар мумкин.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғида Наврўз байрами катта тантана билан нишонла-

ниши гўзал аънанадир. Санъат усталари ва ёш ижрочиларнинг Ватан, мустақиллик, Наврўз, баҳор, меҳр-муҳаббатни мадҳ этувчи чиқишлари, жаҳон классик куй-қўшиқлари барчага завқ-шавақ улашади. Халқ урф-одатларини ақс эттирадиган лапарлар, жозибдор рақслар, театрлаштирилган томошалар, миллий спорт ўйинлари байрамга янада кўтаринкилик бағишлайди.

Ўзбек халқининг бой ва серқирра маданияти, аънава ва урф-одатлари бутун дунёга машҳурлигини алоҳида қайд этмоқчиман. Ўзбекистонда Президент Ислам Каримов раҳнамолигида кўп асрлик маънавий аънаваларни тиклаш ва ривожлантириш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар, шунингдек, ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбия қилишга алоҳида эътибор қаратилаётгани диққатга сазовордир.

Халқларимиз ўртасида ўхшаш жиҳатлар кўп. Ўзбек халқининг эзгулик ва меҳр-мурувват, бағрикенглик, меҳмондўстлик каби фазилатлари, ўз тарихи ва бугунги кунидан фахрланиш туйғуси хитойликларга ҳам хосдир. Наврўз арафасида умумхалқ ҳашарлари ташкил этилиб, ҳудудлар янада ободонлаштирилиши ўрناк ола арзигулқидир. Бундай яхши аънавалар инсонларни жипслаштириб, жамиятда тинчлик ва тотувлик, меҳр-мурувват ва яратувчилик муҳитини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Ўзбекистондаги дипломатик фаолиятим даврида турли соҳаларда амалга оширилаётган изчил ислохотлар самарадорлиги, халқингизнинг яратувчилик салоҳиятига ғувоҳ бўлдим. Президент Ислам Каримов раҳнамолигида ижтимоий ва иқтисодий ислохотларни янада жадаллаштириш, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, халқ фаровонлигини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратишмоқда. Минтақада тинчлик ва барқарорлиқни мустаҳкамлаш, халқро ҳамкорликни ривожлантириш йўлидаги саъй-ҳаракатлари самарасида Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузи тобора юксалиб бормоқда. Эро тотувлик, эзгулик ва ҳалол меҳнат қадрланадиган юрда доимо фаровон ҳаёт ҳукм суради.

Фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистон халқини Наврўз байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман. Тинчлик-осойишталик, бахт-саодат ва янада юксак тараққиёт тилайман.

Ирода УМАРОВА, ЎЗА

Оилани бир боғ десак, фарзандалар ундаги ниҳоллардир. Бу дунёда инсон фарзандини леб яшади, унинг юзидан кулгу аримаса, камолини кўрсам дейди.

Ёшлар учун туҳфа

Қуатбай РЕЙМНАЗАРОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокурорининг катта ёрдамчиси

Аmmo ҳаётда ҳар хил вазиятлар содир бўлиб, бола ота-онасидан айрилган ҳоллар ҳам учрайди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясига қўра, бундай болаларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари давлат ҳамда жамият муҳофазасидадир.

Шуни эътиборга олган ҳолда, яшариш ва янгилашиш байрами арафасида Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълими вазирлигига қаршли Хўжайли туманидаги 1-сонли меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига замонавий футбол майдончаси қуриб берилди. Меҳрибонлик уйи ҳудудида барпо этилган ушбу спорт иншоотини қуриб битказишга 182 млн. сўм сарфланди.

Шу муносабат билан ўтказилган тadbирда Қорақалпоғистон Республикаси вазирлар Кенгаши ҳузуридаги воғна етмаганлар ишлари бўйича комиссия ва Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси жамоаси иштирок этишди.

Яна шунга таъкидлаш жоизки, айём арафасида прокуратура ташаббуси билан мазкур меҳрибонлик уйига янги қозонхона қуриш учун 305 млн. сўм ажратилди. Шунингдек, бу ерда таъмирлаш ишлари якунига етаётган ёпиқ турдаги сузиш хавзасини қуриш учун 357,9 млн. сўм маблағ сарфланди.

Кўнгиллардан бошланган ободлик

Президентимизнинг жорий йил 19 февралдаги "2016 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори ижроси доирасида ушбу айём олдидан умумхалқ хайрия ҳашари Республикаимизнинг барча вилоятларидаги туман ва шаҳарлардаги қишлоқларда юқори кайфиятда, уюшқоқлик билан ўтказилди.

Ўртимизда аънавага айланган ушбу тadbирда каттаю кичик бир ёқадан бош чиқариб, аҳоли турар жойлари, кўп қаватли бинолар атрофи, гузарлар, хиёбонлар, зиёратгоҳ ва қабристонларни тартибга келтиришди. Дарахтлар буталиб, оқланди. Ариқ-зovурлар, лотоклар тозаланди. Махсус ажратилган транспортларда чиқиндилар чиқариб ташланди. Хуллас, байрам арафасида ҳаммаёқ обод ва кўркам бўлди.

Тоza, обод жойда файзу барака бўлади, дейди нурунийларимиз. Шунинг учун ҳам байрамолди уюштирилган ҳашарда минглаб кишилар хонадонлар, кўча ва хиёбонлар, гузарларни тоzалаб, обод қилишди. Таъкидлаш жоизки, халқимизга хос бундай хайрли ишларда прокуратурамиз, эзгу орзу-мақсадларимиз ўз ифодасини топмоқда.

Шу билан бирга, ҳашарда ҳамжихатлик, саховат ва меҳр-мурувват каби халқимизга хос юксак фазилатлар янада яққол кўзга ташланмоқда. Хусусан, ушбу тadbирларда кекса ва ногиронлар, ёлғиз қариялар, боқувчисини йўқотган оилаларга моддий ёрдам кўрсатилиб, уй-жой шароитини яхшилашга кўмаклашилди.

Бир сўз билан айтганда, Наврўз байрами арафасида ўтган ушбу тadbир халқимиз бунёдкорлик ва ободонлаштириш завқи билан яшаётганини намоиш этди.

Ўз мухбиримиз

Мулк ва унинг ҳуқуқий асослари

Жамиятнинг иқтисодий негизи мавжуд мулкчилик муносабатларига асосланади. Шу сабабли мулк нафақат юридик мазмунга, балки иқтисодий маънога ҳам эга. Кишилар меҳнати билан яратилган ёки табиат томонидан инсонларга ўзига хос тарзда "тақдим этилган" бойликлар ҳар доим мулк бўлиб келган. Мулк муносабатларисиз иқтисодий муносабатлар, ишлаб чиқариш жараёни ўз мазмунига эга бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 53-моддасида бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этиши, давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устуңлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилиги ва ҳуқуқий ҳақдатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлаши мустаҳкамланган.

Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкдан маҳрум этилиши мумкин.

Бундан ташқари, Асосий Қонунимизнинг 54-моддасига мувофиқ, мулкдор мулкга ўз хоҳишича эгаллик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасаруф этади.

Ўзбекистонда мулк ҳуқуқини кафолатловчи, ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамловчи бу каби нормалар мустақиллик-

нинг дастлабки йиллариданоқ мамлакатимиз қонунчилик базасида ўз ифодасини топган. Хусусан, "Ўзбекистон Республикасида мулкчилик тўғрисида"ги Қонунда "Ўзбекистон Республикасида иқтисодиётнинг самарали амал қилишига ва халқ фаровонлигининг ўсишига имконият яратувчи ҳар қандай шаклдаги мулкчилик бўлишига рухсат берилади. Мулкчиликнинг ҳамма шакллари дахлсиз бўлишига ва уларнинг ривожланиши учун тенг шароит яратилишига қонун кафолат беради.

Ўзбекистон Республикаси Мулкдорга қарашли бўлган мол-мулкни сақлаш ва кўпайтириб бориш учун барча зарур шароитларни яратиб беради", дейилади.

Мулкнинг дахлсизлиги мулкдорга қарши турган барча субъектларнинг мулк ҳуқуқини бузишдан ўзларини сақлашларидан иборатдир.

Мулкдор ўзга шахс томонидан қонунга хилоф равишда эгаллаб олинган мол-мулкни Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик қонунларига мувофиқ талаб қилиб қайтариб олиш ҳуқуқига эгадир.

Мамлакатимиз қонунчилиги мулк ҳуқуқи ҳимоясини кафолатлаш билан бирга, унинг вужудга келиш асосларини ҳам ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлаган. Жумладан, Фуқаролик кодексининг 182-моддасига мувофиқ, қуйидагилар мулк ҳуқуқининг вужудга келиш асослари ҳисобланади:

- меҳнат фаолияти;
- мол-мулкдан фойдаланиш соҳасидаги тадбиркорлик ва бошқа ҳўжалик фаолияти, шу жумладан мол-мулкни яратиш, кўпайтириш, битимлар асосида қўлга киритиш;
- давлат мол-мулкни хусусийлаштириш;
- мерос қилиб олиш;

— эгаллик қилиш ҳуқуқини вужудга келтирувчи мuddат;

— қонун ҳужжатларига зид бўлмаган бошқа асослар.

"Ўзбекистон Республикасида мулкчилик тўғрисида"ги Қонуннинг 33-моддасига асосан мулкнинг ҳуқуқни ҳимоя қилиш суд ёки ҳўжалик суди томонидан амалга оширилади.

Бу борадаги ишларнинг суд амалиёти таҳлилидан кўринишича, мулк ҳуқуқини тан олиш билан боғлиқ ишлар кўп қўриладиган ишлар тоифасига киради.

Мулк ҳуқуқини тан олиш билан боғлиқ ишлар фуқаролик судларида ҳам, ҳўжалик судларида ҳам қўриладиган ишлардандир. Фарқи фақат судлов процесси иштирокчилари, субъектлар билан боғлиқ бўлиб, бунда фуқаролик судларида жисмоний шахслар, ҳўжалик судларида эса юридик шахслар ва қонунда белгиланган тартибда яққа тартибдаги тадбиркор мақомини олган фуқаролар иштирок этадилар.

Ушбу тоифадаги ишларнинг суд амалиётинан ва бу ишларнинг ҳал этилишида қонунчиликини қўллаш бораида бир хилдаги ёндашувни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2015 йил 17 ноябрдаги "Ҳўжалик судларида ишлар қўрилишида прокурор иштирокнинг самарадорлигини янада ошириш тўғрисида"ги 125-сонли буйруғига қўра, прокурор иштироки шарт бўлган ишлар қаторига эндиликда мулк ҳуқуқини тан олиш билан боғлиқ ишлар ҳам киритилди.

Фуқаролик кодексининг 84-моддасига мувофиқ, қўчмас мулкка эгаллик ҳуқуқи ва бошқа ашёвий ҳуқуқлар, бу ҳуқуқларнинг вужудга келиши, бошқа шахсларга ўтиши, чекланиши ва бекор бўлиши давлат рўй-

хатидан ўтказилиши керак. Бу борада Фуқаролик кодексининг 111-моддаси талабларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Унга қўра, ер участкалари ва бошқа қўчмас мол-мулк билан боғлиқ битимлар (бошқа шахсга бериш, ипотека, узоқ мuddатли ижара, меросни қабул қилиб олиш ва бошқалар) давлат рўйхатидан ўтказилиши керак.

Мулкдор бўлишнинг яна бир ҳуқуқий асосларидан бири ФКнинг 187-моддасида белгиланган бўлиб, маъмур модданинг биринчи қисми талабига қўра, мулкдор бўлмаган, лекин қўчмас мол-мулкка ўн беш йил давомида ёки бошқа мол-мулкка беш йил давомида ўзиники каби ҳалол, ошқора ва узлуксиз эгаллик қилган шахс бу мол-мулкка мулк ҳуқуқини олади (эгаллик қилиш ҳуқуқини вужудга келтирувчи мuddат).

ФКнинг 212-моддасига мувофиқ, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қўриш мақсадлари учун ажратилмаган ер участкаларида, шунингдек иморат қўриш учун зарур рухсатнома олмасдан ёки архитектура ва қўрилиш нормалари ҳамда қондаларини жиддий бузган ҳолда қўрилган уй-жой, бошқа бино, иншоот ёки ўзга қўчмас мулк ўзбошимчалик билан қўрилган иморат ҳисобланади.

Ўзбошимчалик билан иморат қўрилган шахс унга нисбатан мулк ҳуқуқини ололмайдди. Бу шахс қўрилган иморатини тасаруф этгани — сотиши, ҳада этишига, ижарага беришига, иморатга нисбатан бошқа битимлар тузишига ҳақли эмас.

Ўзбошимчалик билан иморат қўриш натижасида ҳуқуқла-

Мухтарам РАДЖАПОВА,
Бош прокуратуранинг ОЎК
катта ўқувчиси

ри бузилган шахснинг ёки тегишли давлат органининг даъвоси билан бундай иморат суднинг қарорига биноан иморатни қўрилган шахс томонидан ёки унинг ҳисобидан бузиб ташланади.

Бундай бино ва иншоотларга мулк ҳуқуқини тан олиш ҳақидаги талаб низоли бўлганлиги сабабли, у даъво тартибда, ФКнинг 212-моддаси қондаларига қатъий риоя этилган ҳолда қўриб чиқилади.

Қонун талабига қўра, ўзбошимчалик билан қўрилган иморатга нисбатан мулк ҳуқуқини тан олиш ҳақидаги талаб ҳал этилаётганда қўрилган иморатлар архитектура ва қўрилиш нормалари ҳамда қондаларига жавоб бериши, иморатнинг сақлаб қолиниши бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўрилгандагидан манфаатлари бузилишига сабаб бўлмаслиги ёхуд фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига ҳавф туғдирамаслиги исботланиши лозим.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, инсон ҳаёти давомида фаровонлик учун интилиб яшайди. Бу йўлда тинмай изланади, меҳнат қилади, мулкни кўпайтириш учун манфаатдор бўлади. Шундай экан, бу йўлдаги ҳар қандай хатти-ҳаракат энг аввало қонуний бўлиши, ён атрофдагиларга, уларнинг қонуний манфаатларига ва жамиятга зарар етказмаслиги лозим. Ана шундангина ҳар бир инсон кўзлаган мақсадига эришади.

Ёшлар манфаатларининг ҳуқуқий ҳимояси

Маълумки, мамлакатимизда ёш авлодни ҳимоя қилиш, уларни маънавий ва жисмоний жиҳатдан баркамол шахс этиб тарбиялаш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Маънавий ва жисмоний жиҳатдан баркамол шахс эса соғлом оила муҳитида вояга етади.

Оила жамиятнинг кичик бир бўлаги ҳисобланиб, унинг мустаҳкамлиги ва барқарорлиги юртининг келажагини белгиловчи омилдир. Оиланинг жамият раванқидаги ўрни беқиср эканлиги алоҳида эътиборга олинади, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида оила жамиятнинг асосий бўлини эканлиги қайд этилган ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиши қатъий белгилаб қўйилган. Оиланинг жамият олдидаги масъулияти Ўзбекистон Республикасининг бир қатор қонунларида ўз аксини топган.

Конституцияимизнинг 64-моддасида ота-оналар ўз фарзандларини вояга еттуналарига қадар боқиб ва тарбиялашга мажбурдир, деб қўрсатилган. Шунингдек, Оила кодексининг 2-моддасига қўра, бола туғилган ва яшаб турган оиланга унинг фаровон ҳаёт кечириши ва камолга етиши ҳақида гaмҳўрлик қилиш, ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя этиш вазифаси юклатилган.

"Таълим тўғрисида"ги Қонуннинг 30-моддасида эса вояга етмаган бола-

ларнинг ота-оналари ёки қонуний вакиллари боланинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишлари шарт ҳамда уларнинг тарбияси, мактабгача умумий, ўрта махсус касб-хўнар таълимини олишлари учун жавобгардирлар, дейилган.

Оила кодексининг 73-моддасида ота-онанинг болаларга таълим-тарбия беришига оид ҳуқуқ ва мажбуриятлари белгилаб қўйилган. Унга қўра, ота-она ўз болаларини тарбиялаш ҳуқуқига эга ва тарбиялаши шарт. Ота-она болаларининг қонун ҳужжатларида белгиланган зарур даражада таълим олишини таъминлаши, 67-моддасида эса "Боланинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари бузилганда, шу жумладан ота-она (улардан бири) болани тарбиялаш ва таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажармаган ёки лозим даражада бажармаганда ёхуд ота-оналик ҳуқуқларини суистеъмол қилганда бола ўз ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинишини сўраб, васийлик ва ҳомийлик органига, ўн тўрт ёшга тўлгандан кейин эса, мустақил равишда судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга" деб қайд этилган.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 47-моддасида болаларни тарбиялаш ва уларга таълим бериш бораидаги мажбуриятларини бажармаслик, шунингдек, болаларнинг мажбурий умумий ўрта таълим, ўрта махсус касб-хўнар таълимини олишига ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан тўққинлик қилган-

лик учун маъмурий жавобгарлик назарда тутилган.

Ёшларнинг узлуксиз мажбурий таълим билан қамраб олинишига салбий таъсир ўтказадиган муаммолари ҳолатлардан яна бири ўқувчи қизларнинг, шу жумладан, никоҳ ёшига тўлмаган қизларнинг эрта никоҳга киришидир.

Юртбошимиз "Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш — энг олий саодатдир" номи китобида: "Қиз болани коллежни битирмасдан, ҳўнар эгалламасдан туриб, кимки турмушга бермоқчи бўлса, буни мен узокни қўрмаслик, калтабинлик деб ҳисоблайман. Қиз бола аввало касб эгаллаб, ўз фикрига эга бўлсин. Ҳаётни англасин. Шундан кейин у ҳаётида ўзининг муносиб ўрнини эгаллаб, жамиятимизнинг фаол аъзосига айланади, эртага у қурадиган оила ҳам мустаҳкам бўлади. Бу менинг энг катта орзуим ва тилагимдир, десам айна ҳақиқатни айтган бўламан" — дея таъкидлаб ўтган эдилар.

Ота-оналарнинг никоҳ ёшига етмаган қизини эрга бериш ёхуд ўғлини уйлантирганлик учун Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига тегишли жавобгарлик белгиланган. Ушбу қонунбузарлик ҳолати маъмурий жавобгарлик чораси қўлланилгандан сўнг содир этилганда Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддаси билан жиноий жавобгарлик қўлланилиши назарда тутилган.

Эрта никоҳ қўришининг олдини олиш

Олимхўжа НАБИЕВ,
Бўжа туман прокурори

ва бу масаланинг долзарблигини инобатга олган ҳолда айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритилди. Жумладан, никоҳ ёши тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш ҳолатлари юзасидан юридик жавобгарлик назарда тутилган нормалар киритилди. Аниқроқ қилиб айтганда бўлсақ, Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси 473-модда билан тўлдирилди. Унга асосан никоҳ ёшига етмаган шахс билан ҳақиқатда никоҳ муносабатларига киришиш — энг кам иш ҳақининг беш бараваридан ўн бараваригача миқдорда жарима солишига сабаб бўлади. Ота-она ёки унинг ўрнини босувчи шахслар томонидан никоҳ ёшига етмаган шахс эрга бериш ёхуд уйлантириш — энг кам иш ҳақининг етти бараваридан ўн беш бараваригача жарима солишига сабаб бўлади. Никоҳ ёшига етмаган шахс билан никоҳ тузишига доир диний маросимни амалга ошириш — энг кам иш ҳақининг ўн бараваридан йигирма бараваригача миқдорда жарима солишига сабаб бўлади.

Албатта, қонунчиликда белгиланган бу талаблар вояга етмаган болалар ва ёшларнинг соғлом муҳитда камол топишига, 12 йиллик мажбурий таълимни пухта эгаллашига ва келажақда фойдали бир касб эгаси бўлиб етишишига хизмат қилади.

Тажрибалар самара бермоқда

**/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/**

Департамент томонидан ўтган давр давомида БМТнинг Жиноятчилик ва Гиёҳвандликка қарши курашиш бошқармаси, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Ўзбекистондаги лойиҳалари Координатори, ушбу ташкилотнинг халқаро экспертлари, АҚШ Адлия вазирлиги Гиёҳвандликка қарши курашиш бошқармаси, Хиндистон ва Россия Молиявий разведка бўлинмалари, Молиявий мониторинг бўйича халқаро ўқув-методик маркази ва бошқа халқаро ташкилотларнинг вакиллари билан учрашувлар ташкил этилиши таъминланди.

Евроосиё гуруҳининг 2015 йил ноябрь ойида Москва шаҳрида ўтказилган навбатдаги 23-ялпи мажлисида 22-ялпи мажлисининг юқори даражада ташкил этилганлиги эътироф этилиб, Евроосиё гуруҳи томонидан Ўзбекистон делегациясига алоҳида миннатдорчилик билдирилди.

Ушбу ялпи мажлис давомида Евроосиё гуруҳининг аъзо давлатлари (9 та) ва кузатувчи давлатлари (18 та) ўртасида "Коррупция натижасида топилган жиноий даромадларни легаллаштириш ҳолатларини аниқлашда идораларо энг яхши ҳамкорлик" мавзусида танлов ўтказилди. Ўзбекистон Республикаси делегацияси томонидан тақдим қилинган тақдирот идораларо энг яхши ҳамкорлик деб топилди ва танлов комиссиясининг махсус сертификати билан тақдирланди.

Ўтган йил давомида департаментнинг 20 нафарга яқин ходимлари 13 та халқаро семинар ва танишув таширфларида иштирок этиб, ўзаро тажриба алмашиб қайтидилар. Хусусан, АҚШ Адлия вазирлиги Гиёҳвандликка қарши курашиш бошқармаси билан имзоланган Меморандум (2014 йил, Вашингтон) доирасида ўтган йилнинг апрель ва сентябрь ойларида мазкур бошқарманинг Чикаго ва Бостон тезкор бўлинмаларига департамент ходимларининг танишув таширфлари ташкил этилди. Ташриф давомида улар ушбу тезкор бўлинмаларнинг таркибий тузилиши, асосий функция ва вазифалари, мазкур вазифаларни амалга ошириш механизмлари, жиноятчиликка, хусусан, гиёҳванд моддалар савдоси фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш жиноятига қарши курашиш масалалари юзасидан бугунги кунда амалга оширилаётган ишлар, қўриқлаётган чоралар ва истиқболдаги режалар билан танишдилар. Шунингдек, АҚШ Адлия вазирлиги Гиёҳвандликка қарши курашиш бошқармаси мутахассисларини жалб қилган ҳолда Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида ташкил этилган ўқув семинарларида "Молиявий жиноятларни тергов қилиш усуллари" ва "Хорижий мол-мулкларни мусодара қилиш" мавзулари ҳамда ушбу мавзуларга тегишли бўлган назарий ва амалий масалалар, жумладан, гиёҳвандлик, гиёҳванд

моддалар савдосидан олинган даромадлар, нақд пул кўринишига эга бўлган ушбу даромадларни қонуний бизнес фаолиятларига киритиш йўли билан легаллаштиришга қаратилган ҳаракатлар, мазкур ҳолатларни аниқлаш усул ва услублари, жиноий даромадларни аниқлаш, ашёвий далил сифатида олиш ва мусодара қилиш жараёнлари каби масалалар кўриб чиқилди. Ушбу ўқув семинарларида республикамиз ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларининг жами 80 нафар ходимлари иштирок этди ва мазкур семинарлар якуни бўйича уларга тегишли сертификатлар берилди.

Бундан ташқари, ўтган йил-

нинг октябрь ойида департамент томонидан Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Ўзбекистондаги лойиҳалари Координатори билан ҳамкорликда молиявий разведка ва жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тизимидаги миллий хавфларни баҳолаш соҳасида юқори тажрибага эга хорижий давлатларнинг етакчи мутахассислари ва мамлакатимизнинг тегишли вазирлик ва идораларининг масъул ходимлари иштирокида давра суҳбати ташкил этилиб, унда миллий хавфларни баҳолаш бўйича ишлаб чиқилган методология билан танишиш ва уни муҳофаза қилиш бўйича қўлланма мақсадга эришилди.

Жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш борасида халқаро ҳамкорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Натижада 2015 йил давомида МДХ давлатлари билан бир қаторда АҚШ, Буюк Британия, Янги Зеландия, Мальта, Эстония, Каймар ороллари, Филиппин ва бошқа хорижий давлатларнинг молиявий разведка бўлинмаларидан 80 дан орტიқ халқаро сўровномалар келиб тушган бўлиб, ушбу сўровларнинг ижроси тўлиқ таъминланди. Ўз навбатида, хорижий давлатлар молиявий разведка бўлинмаларига департамент томонидан 30 га яқин халқаро сўровномалар юборилди. Мазкур халқаро сўровлар натижасида хорижий давлатлар молиявий разведка бўлинмаларидан олинган ахборотлар юзасидан департамент ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан қонун бузилиши ҳолатлари фож этилиб, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноят ишлари қўзғатилди ҳамда тегишли жазо чоралари қўрилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи тўғрисидаги битимни амалга оширишга доир ташкилий чора-тадбирлар ҳақида"ги Қарорига асосан, департамент Евроосиё гуруҳи доирасидаги халқаро мажбуриятларни бажариб келмоқда.

Евроосиё гуруҳининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш борасидаги 110 га яқин мурожаатлари, сўровномалари ва лойиҳалари департамент томо-

нидан самарали фойдаланиб келинмоқда. Хусусан, ўтган йил мобайнида видеоконференц-алоқа тизими орқали Евроосиё гуруҳига аъзо давлатлар билан ўтказилган 25 дан ортиқ музокара, семинар ва мулоқотларда Ўзбекистон Республикасининг тегишли вазирлик ва идоралари, жумладан, Бош прокуратура, МХХ, Марказий банк, Адлия вазирлиги, ИИБ, Молия вазирлиги, Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ҳамда Божхона кўмитасининг 200 нафарга яқин ходимлари иштирок этди. Видеоконференц-алоқа тизими орқали ўтказилган ушбу тадбирлар иштирокчи давлатларда жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тизими, мазкур тизимда амалга оширилётган ишлар юзасидан ўзаро тажриба алмашишга хизмат қилиб келмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 7 майдаги Фармойиши билан Молиявий чораларни ишлаб чиқувчи гуруҳ (ФАТФ)нинг янги тавсияларини ўрганиш ва миллий қонунчиликка татбиқ этиш бўйича Идораларо комиссия тузилган бўлиб, ушбу комиссия Ишчи гуруҳи томонидан Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари лойиҳалари тайёрланиб, муҳокама қилинмоқда. Хусусан, молиявий чоралар ишлаб чиқувчи гуруҳ (ФАТФ)нинг янги тавсияларидан келиб чиқиб, пул маблағлари ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи ташкилотлар, жумладан, аудиторлик ташкилотлари, лизинг хизматини кўрсатувчи ташкилотлар, лоторея ташкил этувчи ташкилотлар ҳамда сугурталовчилар ва сугурта воситачилари учун жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича ички назорат қондаларига тегишли ўзгартиришлар киритилиб, Адлия вазирлигида рўйхатга олинди. Шунингдек, департамент томонидан ҳар чоракда мазкур Идораларо комиссия аъзолари ўртасида йиғилишлар ўтказилмоқда ва унинг фаолияти мувофиқлаштириб келинмоқда.

Терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш йўналишида Молиявий чораларни ишлаб чиқувчи гуруҳ (ФАТФ), "Эгмонт" гуруҳи томонидан амалга оширилган тадиқот ва таҳлиллар, шунингдек, бошқа хорижий давлатлар томонидан кўриб келиниши юзасидан жами 34 мурожаат маърузалар ташкил этилди, 30 мурожаат телевиденида чиқишлар қилинди.

Бундан ташқари, Россия Федерациясининг молиявий мониторинг бўйича Федерал хизмати ва Молиявий мониторинг бўйича халқаро ўқув-методик маркази ўртасида имзоланган "Видеоконференц-алоқа ягона маълумот худуди тизими янада ривожлантириш ҳақида"ги битимига асосан департамент бисносида 2013 йилнинг июнь ойидан бошлаб видеоконференц-алоқа тизими ишга туширилган бўлиб, ушбу тизим-

Содиқжон АЧИЛОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖЖДЛҚК департаменти
бошлиғи ўринбосари

мент ходимларидан ташкил топган Ўзбекистон Республикаси делегацияси Монако қироллигида ташкил этилган "Эгмонт" гуруҳининг сессияларо йиғилишида, февраль ойида департамент ва Марказий банк ходимларидан ташкил топган делегация Франциянинг Париж шаҳрида бўлиб ўтган ФАТФнинг навбатдаги ялпи йиғилишида қатнашди.

Жорий йилнинг 2 февраль кунини Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти ва Кипр Республикаси Жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бўлинмаси ўртасида жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштириш билан боғлиқ молиявий маълумотлар алмашув юзасидан Меморандум имзоланди.

Ўзбекистон Республикасининг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш соҳасида амалга оширилган ижобий ишлари ушбу йўналишдаги халқаро рейтинг, индекс ва кўрсаткичларда ҳам ўз тасдиғини топмоқда. Хусусан, Базель бошқарув институти томонидан 2015 йил учун ишлаб чиқилган "Basel AML Index" рейтингидан Ўзбекистон Республикаси жаҳон мамлакатлари орасида жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштириш хатари камроқ бўлган давлат деб топилди ҳамда Жанубий Корея, АҚШ, Испания ва Голландия каби ривожланган давлатлар билан бир қаторда эътироф этилди.

Мазкур рейтинг халқаро молиявий ташкилотлар, рейтинг агентликлари, йирик инвестицион ва халқаро корпорациялар, сиёсатчилар, ЖДЛ/ТМга қарши курашиш соҳасини тартибга солувчилар, молиявий разведка бўлинмалари, шунингдек ушбу йўналишда иштирок этувчи бошқа халқаро ташкилотлар томонидан бир давлатнинг ЖДЛ/ТМга қарши курашиш миллий тизимига, шу жумладан, молиявий тизимнинг барқарорлигига бериладиган фикр ва ҳулосалар учун асосий омиллардан бири бўлиб хизмат қилмоқда. Ушбу рейтинг 2012 йилдан бунён ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон Республикаси рейтингдаги ўз ўрнининг йилдан-йилга яхшиланиб боришига эришиб келмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, Ўзбекистон Республикасининг юқоридоғи соҳаларда ижобий натижаларга эришганлиги Президентимиз раҳбарлигида жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш соҳасида жиддий қадамлар ташланаётганлигидан ва Ўзбекистон жаҳон ҳамжамияти томонидан тан олинаётганлигидан далолат беради.

Иттифоқчи қайнота-куёв

Бугунги кунда фарибгарлик билан боғлиқ жиноятлар кўпроқ автомашина, уй-жой олаи-сотдиси, олий ўқув юртига кириш каби масалаларда содир бўлаётир. Жиноятчилар ҳам ҳийла-найрангларнинг турли-туман усулларини ўйлаб топишга уринмоқдалар. Лекин, ёлгоннинг умри қисқа, қинғир ишнинг қийини барибир очилади, дейди доно халқимиз.

Наманганлик Б.Тўраев (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳадемай 30 ёшга қаршилайди. Олий маълумотли, икки нафар фарзанднинг отаси. Ҳатто илми иш билан ҳам шуғуллана бошлаганди. Бироқ у нафсининг олдиди бош эгди, виждонини унга бой берди.

Б.Тўраев Наманган муҳандислик-технология институтига ҳужжат топшираётган абитуриентлар орасидан танишларини топиб, пора эвазига қинғир йўллар билан ўқишга киритиш йўлларини излай бошлади. Бунинг ечимини топгандек бўлиб, қайнотаси, Косонсой туманида яшовчи Ш.Соатовга маслаҳат солди.

Олий маълумотли Қоатов: "Бу йўл — жиноят. Қолаверса, жамият учун ҳам зарар. Сиз ўқишга жойламоқчи бўлган бола бошқа бир билимли, ўз кучи билан ўқишга кириши мумкин бўлган инсоннинг ўрнига жойлашади. Кейинчалик ундан на юртга, ва халққа фойда бўлмайди. Бундай нопок йўл билан пул топиб, қизимга, набираларимга едириб, уларнинг келажигини барбод қилманг. Сабрқаноат қилсангиз, пешонага ёзилган ризққа ҳалол йўл билан эришасиз", дейиши, куёвини тўғри йўлга бошлаши лозим эди.

Афсуски, куёвининг таклифини эшитиб, оғзининг таноби қочди. Улар ўзаро жиноий тил бириктириб, режа тузишди. Куёв пора эвазига ўқишга киритадиган шахсларни топадиган, қайнота тест ўтказиладиган куни кимё ва математика фанларидан ёрдам берадиган мутахассисларни гаплашадиган бўлди. Имитхон куни пул тўлаган абитуриентларга уяли алоқа воситаси орқали жавобларни айтиш, агар бу-

нинг иложи бўлмаса, тест варақаларини бирор киши орқали ташқарига олиб чиқиб, ишлаб беришга келишди.

Дастлаб Наманган шаҳрида яшовчи Музаффар исмли йигит фарибгарларнинг тузоғига илдинди. Б.Тўраев: "Сени Наманган муҳандислик-технология институтининг "Матбаа ва қадоқлаш" йўналишига ўқишга киритиб қўяман. Бунинг учун 2500 АҚШ доллари керак бўлади, уни раҳбарларга бераман", деб олдиндан 1000 АҚШ доллари олди ва қолганини ўқишга киргач беришга келишиди. Кейин Янгиқўрғон туманида яшовчи Умид Назаровдан 2300 АҚШ доллари, наманганлик Акрам Саматовдан 2000 АҚШ долларини олади.

Б.Тўраев жиноий ҳаракатларини давом эттириб, қайнота-

си Ш.Соатов билан Наманган туманилик Карим Ганиевни ҳам 3000 АҚШ доллари эвазига ўқишга киритиб қўяман, деб алдади. Боз устига, улар олдиндан 2000 АҚШ доллари олишга ҳам улгуришди.

Бундан ташқари, Б.Тўраев норинлик Гулмира Маҳмудовага имтихон куни "шпаргалка" ёки телефонда жавобларни айтадиган одам топиб беришни айтиб, бунинг эвазига 1000 АҚШ доллари миқдориди пул сўради. Уша сонияларда мас-

лаҳати учун 200 минг сўмини нақд санаб оларкан, 1000 АҚШ долларини ўқишга киргач олишга келишиди.

Тест синовлари ўтказиладиган кун яқинлашгач, Б.Тўраев қайнотасига учрашди.

— Наманган шаҳридан бир хонадонни гаплашиб кўйдим. Ўқитувчилар ўша ерда тест варақаларини ечиб беришади...

— Хонадон хавфли, — эътироз билдирди унга қайнота. — Орган ходимлари сезиб қолиши мумкин. Яхшиши, ўқитувчилар машина ичида ўтириб ечиб беришади. Мен машинани шу яқин-атрофда бошқариб турман. Ичкаридан бўладиган қўнғироқларга ҳам юриб туриб жавоб берамиз, ҳеч ким сезмайди.

Ниҳоят, ҳаяжонли 1 август ҳам келди. Ш.Соатов куёви номидаги "Матиз"ни бошқариб, тест синовлари ўтаётган мактаб қўнига борди. Келишилганидек, ичкаридан унга тест варақаси ва бир неча уяли телефон рақамлари ёзилган қозончи беришди.

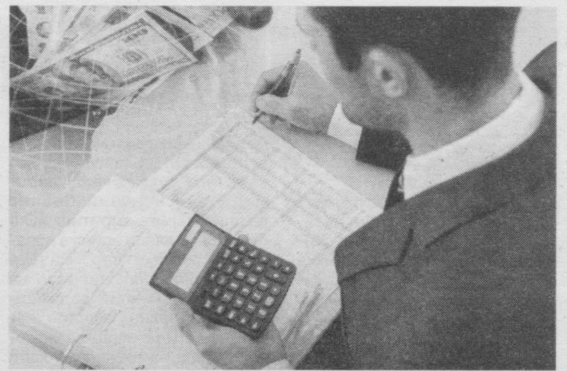
Ш.Соатов "Ал-Машриқ" шаҳонасига бориб, уни кутиб турган ўқитувчиларни машинага олди. Пул учун шарафли касбга доғ туширган "устоз"лар саволларга жавоб қайтара бошлашди.

"Матиз"ни аста бошқариб бораётган қайнота ўзининг топқирлигидан хурсанд эди. Аммо "Бузоқнинг югургани сомонхонагача", деган ҳикмат бу ерда ҳам ўз исботини топди. Улар 1-кичи туман ҳудудидан ўтар-ўтмас ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинди.

Жиноят жазосиз қолмайди. Б.Тўраев ва Ш.Соатов Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан айбдор деб топилди, жазога ҳукм этилди. Улар билан ҳамкорлик қилган шахслар ҳам жавобгарликка тортилди.

Оқилжон РАҲМОНОВ,

Наманган вилоят прокуратураси АМИБ катта терговчиси

Ёнар ўтга соладиган нафс мақоламиз қаҳрамонини ҳам, афсуски, четлаб ўтмади. Шавкат Камолов олийгоҳни тугатиб ишга кирганида ҳамма унинг ота-онасига ҳавас билан қараган эди. Талисафедликлар: "Ўғлинг бўлса, Набижоннинг болалик ақлли-хушли бўлса", дея орзу қилишгани ҳам рост.

Талисафедлик тамагир

Баҳромбек ЯРАШЕВ,

Бухоро вилоят прокуратураси бўлими бошлиғи

Ш.Камолов 2011 йилнинг ноябрь ойидан бошлаб Қоровулбозор туман ДСИ текширувлар шўъбаси бошлиғи лавозимида ишлаб келган. У мансаб мавқеидан фойдаланиб, Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштириш Республика Кенгашининг 4-сонли қарори билан тасдиқланган режа жадвали ҳамда Қоровулбозор туман давлат солиқ инспекциясининг 2015 йил 3 февралдаги буйруғига асосан тумандаги "Сарбон-Сардоба люкс" масъулияти чекланган жамиятнинг 2011-2014 йиллардаги фаолиятини текширди. Текшириш якунлари ҳақидаги далолатномани ёзмай туриб, масъулияти чекланган жамият раиси Улуғбек Оқиевни хузурига чақирди. "Солиқларни тўлашда камчиликларингиз борлигини яхши биласиз, шундайми?" — деди солиқчи нимагадир шама қилиб.

— Ҳа энди, иш бўлган жойда камчилик ҳам бўлади. Агар қўлингиздан келса, ёрдамлашсангиз дедим. Бирор харажати бўлса...

— МЧЖ раиси гуноҳкор кишидек бошини қуйи солди.

— Ҳар бир ишнинг иложини топса бўлади. Мана, узингиз айтиб турибсиз. "Харажати борми?" деб. Харажати бор-да, ака.

— Қанча?
— Қанча бера оласиз?
— 500-600 та "кўк" билан берсам бўладими?
— 1100 АҚШ доллари. Ҳалиям сизга ёрдам қилдим. Солиқларни яшириб ёзгансиз. Улардан бир қузминни ёддим.

— Бўпти ака, мен келаман.

2015 йил 4 март. Эрталабдан суюяклар қакшаб оғриётгандай туюлган Шавкат Камоловнинг аслида юраги нотинч ураётган эди. Аммо куннинг охиригача уни нималар кутаётганини билмасди...

У хизмат хонасида У.Оқиевдан 1100 АҚШ долларини санаб олиб, 800 долларини хонасидаги сейфга, қолган 300 АҚШ долларини чўнтагига солиб қўйди. Орадан 10 дақиқа ўтар-ўтмас ўзларини ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари деб таништирган йигитлар олдида айбини тушуниб етди. Бироқ энди кеч, гишт қолипидан кўчган эди.

Мисқоллаб йиғилган обрўсидан айрилган Ш.Камолов қилмишига яраша жазога тортилди. У 4 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Бор вақтини тунги клуб ва кафе-барларда ўтказадиган Самарқандлик, Рустам, Ботир, Алишер, Баҳром, Шавкат, Фарруҳ ҳамда Зилола энди вақти-вақти билан бирон ҳолироқ уйла ўтириш ташкил қилишга келишиши. Шундай ҳам бўлади. Бироқ бундай кўнгилхушликларнинг ўзи бўлмайди. Албатта, пуа керак. Улар йўлини топгандек бўлиши. Ўғирлик қилишга қарор қилиши.

Жиноий гуруҳга Самарқандлик бошчилик қилди. У гуруҳ аъзоларига нима қилиш кераклигини айтди, ўғирланган мол-мулкни гуруҳ аъзоларининг қилган иши ва мавқеига қараб бўлиб беради. Гуруҳ аъзолари кимнинг бадавлат таниши бўлса, унинг манзилини айтди, шундан сўнг вазият ўрганилиб, ўғирликка боришарди. Самарқандликнинг ўнг қўли бўлган Баҳром эса ўғирлик қиладиган жойларни кўздан кечириб, олиб чиқилган тилла тақинчоқлар ва буюмларни сотиб, пулини Самарқандликка беради.

Текин ва тўқкин маишатлар

Дастлаб улар Зилоланинг холасиникига ўғирликка боришди. Бироқ, уйда одам борлиги сабаб қуруқ қўл билан қайтишди. Ўлжа излаб юрган кунларнинг бирида Ботир уларга:

— Бир қиз билан гаплашиб юрардим, ҳозир турмушга чиқиб кетган. Ота-онаси бадавлат. Уларни уйига ҳам кириб кўрганман, — деди.

Йигитлар тезда янги манзилни ўрганишга киришди. Уй соҳибларини кузатиб, қанон ҳовли кимсасиз бўлишини аниқлашди. Қўлай фурсатдан фойдаланиб, улар бу хонадондан ноутбук, телефон апарати, ҳар хил тилла тақинчоқлар ва 3 млн. 915 минг сўм пуллари, жами 11 млн. 65 минг сўмлик мол-мулкларни ўғирлаб чиқшиди. Осон келган бойлик маишатларга сарфланиб кетди.

Кейинги гал улар Самарқанд туманидаги маҳаллалардан бирида яшовчи Икромнинг уйини мўлжалга олишди. Ҳамма ўз вазифасига киришиб, бу уйдан 2 та телевизор, 2 та DVD, 2 та

тунер, видеокамера, фотоаппарат, ҳар хил русумдаги телефон апаратлари, жами 8 млн. 350 минг сўмлик мол-мулклар билан кетишди.

Ошиғи олчи бўлаётган бу шоввозлар бир неча кундан сўнг хонадан эгалар Россияда эканлигини билиб, яна шу ерга келишди. Девордан ошиб тушишди. Уйни остин-устун қилиб, 200 АҚШ доллари ва бошқа ҳар хил рўзгор буюмларини, жами 7 млн. сўмлик мол-мулкларни қўлга киритишди.

Иштаха овқат пайтида келади, деганларидек, улар янада ҳам фаолашди кетди. Самарқанд шаҳридаги Фирдавсий кўчасидаги озиқ-овқат дўканидан 1 млн. 500 минг сўмлик маҳсулотларни, Учқўрғон кўчасида яшовчи Ўткирнинг уйидан 30 млн. сўм пулни, Абдурахмон Жомий кўчасидаги авиакассадан 7 млн. 79 минг сўмлик мол-мулкларни ўғирлаб кетишди.

Қолаверса, бир пайтлар Номозгоҳ маҳалласидаги уйлاردан бирида уста-

чилик қилиб, нон-тузини еган Ботир шу уйни ҳам режага киритди. Шериклари билан ярим кечаси келиб, ҳар хил тилла тақинчоқлар, 260 АҚШ доллари, 2 млн. 600 минг сўм пуллари, жами 8 млн. 758 минг сўмлик мол-мулкларни ўмариб кетишди.

Ибтидонинг интихоси бўлганидек, ўзгалар тинчини бузиб, бировлар ҳисобидан бўлаётган кўнгилхушликлар ниҳосига етди. Шаҳар бедарвоза эмас экан. Уларнинг изига тушган ИИБ ходимлари ниҳоят ўғирларни бирма-бир қўлга олишди. Тергов-суриштирув давомида уларнинг барча қилмишлари далиллар билан исботланди.

Жиноятчилар айбларига яраша жазо олдилар. Улардан жабрланувчиларга етказилган зарарлар ундирилмаган бўлди.

Саъдулла МУСТАЕВ,

Самарқанд вилоят прокуратураси бўлими прокурори

Ўқтам Қурбонов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) бозорда сотувчилик қилиб, озми-кўпми даромад қилиб, рўзгорини тебратиб юрарди. Ана шундай кунларнинг бирида у Нозим Исоқов билан танишиб қолади. Гап гапга қовушиб, улар тез орада яхши чиқишиб қолишади. Ҳатто Нозим таниш бўлиб қолган Ўқтамнинг маҳсулотларини сотишиб юборишга ҳам чин дилдан кўмаклашарди. Шу тариқа уларнинг ўртасида яқинлик пайдо бўлди. Энди Ўқтам қачон бозорга келадиган бўлса, албатта, Нозим билан кўришар, бирон муаммо бўлса, биргаликда ҳал этишарди.

Қалбаки ёрлик билан

Ҳайрат ПАРДАЕВ,

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Миробод туман бўлими катта инспектори

Хуллас, иккаласи "Ўрикзор" бозоридаги тadbиркорлардан бирининг дўкониди савдо қилиб, бинийдек фаолият юритардилар. Бироқ бу йигитларга ёши олтишдан ошиб, оқ-қоранинг фарқига борадиган Ойбек Ботиров рўпара бўлади-ю, уларни боши берк кўчага бошлади.

Хуллас, О.Ботиров ҳали ўттиз ёшга кирмаган йигитларни ноқонуний ишга жалб қилади. Яъни бу кимса уйда республикамизга айланма йўллар орқали кириб келган, ҳеч қандай ҳужжатлари бўлмаган 8 мингта консервланган ширин жўхори ҳамда яшил нўхот сақлаб келаётганлигини айтиб, уни сотиш кераклигини, иш амалга ошса, яхшигина "хизмат ҳақи" беришини қўстириб ўтади. Қўтилмаган тақдир йигитларни қизиқтириб қўйди ва улар рози бўлишди. Бироқ бозорда ҳужжатсиз маҳсулот сотишга рухсат йўклигини икковлон жуда яхши билишарди. Шунинг учун ҳам улар ушбу консервланган маҳсулотларга "Bonduelle" ёрликларини ёпиштириб, сотишни мақсад қилдилар. Улар рангли принтер ёрдамида бунинг уддасидан чиқишади ва сифат сертификати бўлмаган маҳсулотлар бошқа ёрлик остида сотувга чиқарилади. Дастлабки кунги савдо бароридан келди. Йигитлар 1200 та консервланган маҳсулотни сотишга "муваффақ" бўлдилар. Фойда ҳам кўнгалдидек. Боиси О.Ботиров маҳсулотни йигитларга 3300 сўмдан топшираётган бўлса, бу икки "шоввоз" уларни 4500-4800 сўмдан пуллашаётган эди.

Қинғир ишнинг умри қисқа бўлади, деб бежизга айтишмайди. Уларнинг хурсандчиликлари узоққа чўзилмади. СВОЖЖДЛҚК департаментининг Миробод туман бўлими томонидан ўтказилган тadbирда ушбу ноқонуний ишга чек қўйилди. О.Ботировнинг яшаш хонадонидан ҳужжатсиз маҳсулотлар ҳамда консерваларга ёпиштириш учун тайёрлаб қўйилган қалбаки ёрликлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди. Давлат санитария-эпидемиология назорати марказининг хулосасига кўра, ушбу маҳсулотларнинг истеъмол қилиш мuddати ўтиб кетганлиги ва инсон саломатлигига зарар келтириши маълум бўлди.

Жиноят ишлари бўйича Миробод тумани суди Ҳ.Қурбонов, Н.Исоқов ва О.Ботировларнинг қилмишига яраша жазо тайинлади.

Ҳалолликда барака бўлади

Маълумки, мамлакатимиз иқтисодийтини барқарор ривожлантиришда кичик бизнес ва хусусий тadbиркорликнинг ўрни ва аҳамияти тобора ортиб бормоқда. Шу боис бугунги кунда ишбилармон ва тadbиркор юртошларимиз учун давлатимиз томонидан барча зарур шарт-шароитлар, имконият ва имтиёзлар яратиб берилмоқда. Соҳанинг ҳуқуқий асослари ҳам йил сайин такомиллаштириб бориламоқда.

Бироқ ачинарлиси, тadbиркорлар орасида қонунларни четлаб ўтаётганлар ҳам учраб турибди. Бундайлар қонуний солиқ тўловларидан бўйин товлаган ҳолда фаолият юритиб, ҳам ўзларини, ҳам давлатни алдаётганликларини, қонунбузарлик учун албатта, жавоб бериш зарур эканлигини билладилар. Қачонки, улар қилмишлари фош бўлиб, қонун олдида жавоб беришларига тўғри келганида аттанг қилишади.

"Toxinora Terminal" масъулияти чекланган жамияти-

нинг раҳбари Гулзода Алиева (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам юртимиздаги қулай ишбилармонлик муҳитидан фойдаланган экан-у, мажбуриятини бажаришни унутган экан.

У МЧЖни туман ҳокимлиги ҳузурдаги тadbиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциясида қайд этириб, фаолият бошлаш учун тегишли гувоҳнома олади. Аммо кўп ўтмай, қинғирликларга кўл уради. Жумладан, Г.Алиева жамиятнинг 2012 йилдаги фаолияти бўйича ДСИга топширган ҳисобот-

ларида маҳсулот сотишдан тушган тушумни камайтириб кўрсатади. Натижада давлатга тўланиши керак бўлган 42 млн. 642 минг сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар тўланмайди.

Шунингдек, у Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тadbирлари тўғрисида"ги Қарори талабларини қўпол равишда бузиб, 2012-2014 йилларда МЧЖга хизмат кўрсатишдан тушган 135 млн.

400 минг сўм нақд пуллари назорат-касса машинасига кириб қилмаган ва банка ҳам топширмаган экан.

Жиноят ишлари бўйича Қўрғоччиқ туман суди унга ойлик иш ҳақидан йигирма фоизини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда уч йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазосини тайинлаб, ҳукм чикарди.

Энди у бундан ўзига тегишли хулоса чикариб, тadbиркорлик фаолиятида тўғри ва ҳалол йўлни танласа, ажаб эмас.

«Ҳотамтойлик»

Ҳусниддин ТУГАЛОВ,

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Мирзаобод туман бўлими бошлиғи

Инсон қаерда, қайси лавозимда ишласин ҳам, пок бўлишга интилиши керак. Зеро, бу эзгу хислатни ўзига йўлдош қилган кишининг умр йўли доимо раван ва очик бўлади. Агар у қинғирлик кўчасига кириб, мўмай даромад ортидан қўвса, эгри ишларга қўл урса, ҳаётда тез қоқилади. Жамиятда ўз ўрнини топа олмайди. Қинғир ишнинг миси қийиб, эл-юрт ўртасида маломатга қолади. Яқинда ана шундай шахслар қилмишлари учун суд олдида жавоб бериб, қонуний жазоларини олдилар.

Мамлакатимизда тиббиёт соҳаси ривожига катта эътибор берилиб, соҳанинг моддий-техник базаси мустаҳкамлашиб бориламоқда. Тиббиёт ходимлари сафида ўз касбининг чинакам фидойисини бўлган инсонлар жуда кўп. Аммо касбини даромад ортириш манбаи деб санаб, қинғир ишларга қўл урганлар ҳам йўқ эмас экан.

Шухрат Жалилов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) Сирдарё вилоятидаги шифохоналарнинг бирида бош шифокор лавозимига тайинланди-ю, ўзгарди-қолди. У нафсининг йўриғига кириб, қинғир ишларга қўл ура бошлади. Бу ишларда унга шифохонанинг бош ҳисобчиси Даврон Абдуллаев шерик бўлади. Бош шифокор ва ҳисобчи ўзаро жиний тил бириктириб, мансаб ваколатларини суиистеъмол қиладилар ва ўзанинг кўп миқдордаги мулкани ўз манфаатлари йўлида талон-торож қиладилар. Молиявий ҳужжатларга сохта маълумот ва ёзувлар киритиб, қалбакилаштиришади.

Молия вазирининг 2014 йил 14 ноябрдаги буйруғи

билан тасдиқланган "Бюджет ташкилотлари ва бюджет маблағлари олувчиларнинг харажатлар сметаси ва штат жадвалларини тузиш, тасдиқлаш ва рўйхатдан ўтказиш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларига зид ишлари амалга оширадлар. Чунинчи, бош шифокор ўз номига очилган пластик карточкага жами 6 млн. 790 минг сўм пул маблағини ортиқча ўтказиб олади. Ундан ўрناк олган ҳисобчи ҳам ўзини хафа қилмайди, жами 10 млн. 686 минг сўм маблағини ўз пластик карточкасига ўтказиб олади. Шифохонанинг бошқа ходимлари ҳам шу тариқа давлат ҳисобидан хотамтойлик кўрсатилиб, катта миқдордаги пуллар уларнинг пластик карталарига ўтказиб берилади.

Шу тариқа найранглар натижасида жами 39 млн. 700 минг сўм миқдордаги бюджет маблағи ўзлаштирилиб, талон-торож қилиб юборилди. Қинғирликлар фош этилиб, айбдорларга содир этган жиноятлари учун суд томонидан тегишли жазо тайинланди.

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Хоразм вилоят бошқармаси ходимлари томонидан валютага оид жиноятларни аниқлаш, валюта бозорини эркинлаштиришга қаратилган норматив ҳужжатлар ижросини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва ноқонуний хатти-ҳаракатларни фош этиш борасидаги ўтказилаётган тезкор тadbирларда пулфурӯшликни ўзига касб қилган шахсларнинг ноқонуний фаолиятига чек қўйилмоқда.

Жумладан, Урганч шаҳрида ўтказилган тезкор тadbир жараёнида фуқаро Б.Рўзметов харидорга 15 минг 600 АҚШ долларини сотаётган вақтида ушланди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 29 июндаги "Биржадан ташқари валю-

Бугун мамлакатимизда тadbиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, кенг имкониятлар яратиш, улар олдидаги бюрократик тўсиқларни бартараф этиш юзасидан бир қатор чора-тadbирлар амалга оширилиб келинмоқда.

Олғир банк ходимлари

Миразиз ЎСТИЕВ,

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Навбахор туман бўлими суриштирувчиси

Бўлим томонидан тadbиркорлик субъектларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида тумандаги "С.Саодат" ва "Интилиш" фермер хўжаликлари раҳбарларининг берган аризалари юзасидан олиб бориладиган терговга қадар текшириш ҳаракатлари давомида, ДТ "Халқ банки" Навбахор туман филиали мансабдор шахсларининг қинғирликлари маълум бўлди. Банк раҳбарлари мансаб мавқеини суиистеъмол қилиб, "С.Саодат" ва "Интилиш" фермер хўжаликлари номига "МТЗ-80х" ҳайдов трактори сотиб олиш учун 61 млн. 850 минг сўмдан, жами 123 млн. 700 минг сўм кредит маблағларини сохта ҳужжатлар тузиш орқали уларнинг розилигисиз ажратиб, мазкур кредит маблағларини ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилишади. Устига-устак фермер хўжаликлари раҳбарларидан кредит қарздорлигини тўлашни талаб ҳам қилишади.

Мазкур ҳолат юзасидан ДТ "Халқ банки" Навбахор филиали мансабдор шахсларига нисбатан Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилди ва банка етказилган зарарнинг тўлиқ ундирилиши таъминланди.

Жиноят ишлари бўйича Навбахор туман суди ДТ "Халқ банки" Навбахор филиалининг собиқ раҳбари Э.Фурқатов (исм-фамилиялари ўзгартирилган), собиқ бош ҳисобчиси Р.Эралиев ва бошқа масъул шахсларга нисбатан содир этган жиноятларига яраша жазо тайинлади.

Хонадондаги савдо...

Ҳикмат СУЛТОНОВ,

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Хоразм вилоят бошқармаси катта инспектори

та бозорини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш чора-тadbирлари тўғрисида"ги Қарори ижроси юзасидан Урганч шаҳридаги "Авиа Азия блюз сервис" хусусий корхонасида хоржий валюта тушумларини белгиланган тартибда сотиш юзасидан мониторинг ўтказилди. Хусусан, корхона раҳбари И.Бекчанова 2012 йилдан бўён авиачипталарни хоржий валютада сотишни амалга ошириб келиб, юқоридаги қарор талабларини бузиб, 50 фоиз давлатга сотилиши шарт бўлган валюта тушуми миқдори ҳисоб-китобини давлат солиқ инс-

пекциясига тақдим этмаган. Натижада 14804,5 АҚШ долларининг мажбурий сотилиши таъминламаганлиги аниқланди.

Қилмиш — қидирмиш деганларидек, ҳар икки ҳолат юзасидан жиноят ишлари бўйича Урганч шаҳар суди томонидан ҳуқуқбузарларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланди.

Техника бўлса соз...

Истиқлол шарофати билан ҳаётимизнинг барча жабҳаларида улкан ўзгаришлар юз бермоқда. Буни англаш учун йўллари-мизга нигоҳ ташлаш ҳам кифоя. Юртимизда минг-минглаб километр раво, текис ва халқаро меъёрлар талабига тўлиқ жавоб берадиган йўллар қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда, уларда фуқароларимиз фаровонлигининг рамзларидан бири бўлган энг замонавий транспорт воситалари узоғимизни яқин, оғиримизни енгил қилиб ҳаракатлантиради. Албатта, бундай шароитда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш муҳим аҳамият касб этади. Шу мавзуда Ўзбекистон Республикаси ИИБ ЙХҲББ техника назорати бўлими бошлиғи, полковник Эрали Бозоров билан сўхбат қурадик.

— Эрали Ҳабибуллаевич, сўхбатимизни қуйидаги савол билан бошласан. Автомобилни техник кўрикка олиб келишга қолган ҳайдовчи қандай ҳужжатларни тақдим этиши керак бўлади?

— Ҳайдовчилик гувоҳномаси ва талони, тиббий маълумотнома, тўлов қоғозлари, транспорт воситасини қайд этиш гувоҳномаси, агарда, автомобильга газ баллони ўрнатилган бўлса, қўшимча равишда газ мосламасидан фойдаланишга асос бўлган ҳужжатлар ва унинг синовдан ўтганини ҳақидаги маълумотнома шахсан тақдим этилгандан сўнггина техник кўрикка қўйилади.

— Талаб қилинаётган ҳамма ҳужжатлар тушунарли-ю, бироқ тиббий маълумотнома нима учун керак бўлади?

— Одатда тиббий муассасаларимиз томонидан ҳайдовчининг соғлиғига оид маълумотномалар чекланган муддатда берилади. Айрим кишилар ушбу муддат ниҳоятга етганига қарама-дан йиллар давомида тиббий текширишдан ўтганини кейинга суриб юраверишади. Бу орада уларнинг саломатлигида жиддий ўзгаришлар юз берган бўлиши, бу эса ўз навбатида, транспортни бошқариш жараёнида ҳаракат хавфсизлигига таҳдид соладиган ҳолатларни келтириб чиқариши мумкин. Шифокорларимизда эса муддат ўтиб кетганини текшириши ва ҳайдовчининг мажбуран қайта тиббий кўриқдан ўтказиш имконияти йўқ.

— Кейинги йилларда газ мосламасини ўрнатиш анча кўпайди. Ушбу мосламаларни йиллик синовдан ўтказиш қерда амалга оширилади? Ёки бевосита техник кўрик пайтидами?

— Биласизми, йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматида газ мосламаларининг яроқлилик даражасини синовдан ўтказиш учун имконият ҳам, ваколат ҳам йўқ. Шунинг учун бу ишни кўрикка қадар «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекцияси томонидан берилган лицензия асосида фаолият кўрсатадиган жойларда ўтказиш зарур бўлади.

— Хуллас, Эрали Ҳабибуллаевич, ҳамма ҳужжатлар тахт қилинди, дейлик. Кўриқдан ўтказиш муддатлари ҳақида сўз юритсан...

— Тури, русуми, ишлаб чиқарилган йилдан қатъи назар, «Уазводорэтранс» агентлиги идораларидан берилган лицензия асосида йўловчи ташиш билан шуғулланадиган автобус, микроавтобус, троллейбус, трамвайлар, енгил автомобиллар, ўтириладиган жойлар сони 8 та ва ундан ортқ бўлган (ҳайдовчи ўрнидан ташқари), одамларни мунтазам ташишга жиҳозланган юк автомобиллари, йирик габаритли, оғир вазли ва хавфли юк ташувчи махсус транспорт воситалари ва уларга тиркамалар йилга икки марта икки босқичда техник кўриқдан ўтади. (Биринчи босқич

ҳам, агар уларда тижорат асосида йўловчи ташилмаётган бўлса, ҳар йили бир марта техник кўрикка жалб этилади.

— Кўпчиликни қизиқтирган саволлардан бири бу «Дамас» русумли автомобилларга оид...

— Саволнингизни тушундим. Маълумки, ўтириладиган жойлари сони ҳайдовчининг ўрнидан ташқари 8 та бўлмаганлиги сабабли «Дамас» русумли автомобил енгил автомобиллар тоифасига киритилган. Шунинг учун ҳам уни «В» тоифали ҳайдовчилик гувоҳномаси билан бошқаришга рўхсат этилади, агар у тижорат асосида йўловчи ташишга жалб этилмаган бўлса, мулкчилик шаклидан қатъи назар, йилга бир марта техник кўриқдан ўтказилади.

— Айтилик, барча талаблар асосида транспорт воситаси кўрикка тортилди ва нозос деб топилди... Ҳўш, кўриқни ўтказган ҳодим нима қилади?

— Кўрик пайтида транспорт воситасининг нафақат нозослиги, балки техник ҳолати белгиланган талабларга жавоб бермаслиги ёки тегишли рухсатномасиз қайта жиҳозланганлиги аниқланса, унинг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами белгилари ечиб олинб, маълумий баённома тузилади ҳамда транспорт воситасидан фойдаланиш тақиқланади. Шунингдек, ҳаракатланиш жараёнида тўхтатилган транспорт воситаларининг рақам белгилари фақат ушбу транспорт воситалари рухсатномасиз қайта жиҳозланганлиги ёки белгиланган муддатда техник кўриқдан ўтмаганлиги аниқланган ҳолатларда ечиб олинади.

Шу билан бирга, автомобильнинг рул, тормоз тизимида ҳаракат хавфсизлигига раҳна солувчи нозосликлар, рухсатномасиз газ ёнилгисидан ишлатиш учун қайта жиҳозланганлиги, қоронғи вақтда ёки етарлича кўринмаслик шароитида фаралар ва орқа габарит чироклари ёнмаслиги, қор ёки ёмғир ёғаётган вақтда ҳайдовчи томонидан ойна тозаловчи ишламаслиги аниқланса, ҳаракатланиш қатъиян ман этилиб, рақам белгилари ечиб олинади ва транспорт воситаси қатъич шатақда ёки эвакуатор ёрдамида техника хизмати кўрсатиш устaxonасига ёхуд юридик шахсларнинг автоҳўжалигига олиб берилади. Табиийки, ушбу жараён пайтидаги ҳаражатлар транспорт воситаси эгаси ёхуд ҳайдовчиси томонидан қопланади.

Бунда транспорт воситасидан белгиланган тартибга ҳилоф равишда фойдаланишнинг олдини олиш мақсади кўзда тутилган.

Қайта техника кўригида созлиги маълум бўлсагина, транспорт воситасидан фойдаланиш мумкин бўлади. Яъни давлат рақам белгилари қайтариб берилади.

Бу масалада баъзан айрим ҳайдовчилар ҳар иккала давлат рақам белгисини ечиб олаётган йўл посбонлари ноўрин иш тутишмоқда дея эътироз билдириб қолишади. Шу ўнда аниқлик киритиб ўтишимиз истардим, Вазирилар Маҳкамасининг 2012 йил 24 февралдаги 49-сонли қарори илова-сининг 14-бандида транспорт воситасининг битта эмас, балки ҳар иккала рақам белгисини олиб қўйиши, унинг тартиби Ички ишлар вазирилик

томонидан белгиланиши аниқ баён қилиб ўтилган.

— Бу тартиб ҳақида ҳам маълумот бериб ўтиш мумкинми?

— Марҳамат. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазириликда 2012 йил 21 майда 2367-рақам билан рўйхатдан ўтказилган Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазириликнинг 2012 йил 4 апрелдаги 53-сонли буйруғида техник нозос деб топилган, белгиланган муддатда техника кўригидан ўтмаган ва рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситаларининг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами белгиларини ечиб олиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланган бўлиб, қисқача айтганда, унда биргина ноқонуний қайта жиҳозланганининг 45 та ҳолати бўйича рақам белгисини ечиб олиниши кўрсатиб ўтилган.

— Транспорт воситаси ўз вақтида кўрикка тақдим этилмаса, бу қандай ҳуқуқий оқибатга олиб келади?

— Бу мажбурий техник кўрик пайтида, ҳаракатланиш жараёнида аниқланса, Ўзбекистон Республикасининг Маълумий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 125-моддаси 2-қисми асосида ҳайдовчига энг кам иш ҳақининг ярим баравари миқдоридан жарима солишга олиб келади. Шунинг учун транспорт воситаси ўз вақтида кўрикка тақдим этилганлиги маълум.

— Шу ўринда яна бир бор рақам белгисини ечиб олишга қайтсан. Қизиқ-да, бухоролик фуқаронинг транспорт воситасидан давлат рақам белгилари Андижонда ечиб олиниши мумкин. У ҳолда ҳайдовчи манзилга қандай етиб олади?

— Авваламбор бир ҳолатни таъкидлаб ўтишимиз истардим. Техник нозос ёки рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситасининг ҳайдовчиси томонидан ушбу қамчиликлар жойида бартаф қилинса, рақам белгилари олиб қўйилмайди. Тилга олиб ўтилган нуқсонларни тўзатишнинг иложи бўлмаса, маълумий баённома расмийлаштириш билан бир қаторда ҳайдовчининг қўлига бир сутка давомида амал қиладиган рақам белгилари ечиб олинганлиги ҳақида далолатнома берилади. Шу ҳужжат асосида яшаш ёки иш жойидаги ҳаракат хавфсизлиги хизматига учрашиб, транспорт воситасини техника кўригидан

ўтказганидан сўнг рақам белгиларини қайтариб олиши ва транспорт воситасидан фойдаланиши мумкин бўлади.

— Автомобили устaxonа ёки автоҳўжалигига олиб берилган ҳайдовчилар нима қилишлари керак?

— Транспорт воситаларидаги нуқсонлар устaxonаларда бартаф айтилган тақдирда, улар томонидан бу ҳақда маълумотнома берилади. Ушбу маълумотнома далолатнома билан бирга рақам белгисиз автомобильни 24 соат давомида бошқаришга асос бўлади.

Юқорида айтиб ўтганимиз, яъни рақам белгилари олиб қўйилган тақдирда, ҳайдовчининг қўлига бир сутка амал қиладиган далолатнома берилади. Устaxonада таъмирлаш чоғида бу муддат ўтиб кетиши мумкин. Бу ҳолатда ҳайдовчи муружаатига кўра ҳаракат хавфсизлиги хизмати томонидан рақам белгиларисиз яшаш ёки иш жойига қадар бошқариб бориш учун далолатноманинг муддатига фақат бир марта 24 соатга бўлган муддатга узайтирилади.

— Эрали Ҳабибуллаевич, ҳаётда турли вазиятлар бўлиши мумкин. Кимдир бетоб, бошқаси тўсатдан узоқ муддатли хизмат сафарига кетиб қолган бўлиши мумкин. Мажбурий техника кўриги муддати ўтиб кетиб қолади...

— Бунда узрли ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатлар, албатта, инобатга олинади.

— Яна бир масала. Транспорт воситаси бир худудда рўйхатга олинган бўлса-да, уни бошқа шахс ишонч қоғози билан бошқа худудда бошқариб юради. Масалан, мажбурий техника кўригидан ўтказиш учун Сурхондарёдан Фарғонага олиб келиш шартми?

— Агарда транспорт воситаси ишонч қоғози билан бошқараётган шахс доимий яшаган жойидаги рўйхатлаш ва имтиҳон олиш тизимида вақтинча рўйхатга қўйилган бўлса, у уша худуддаги йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматида техник кўрикка тақдим этилиши мумкин. Бу ҳолатда транспорт воситаси техник кўриқдан ўтказилганлиги ҳақида у доимий рўйхатда турган худуддаги йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати хабардор қилиниши керак.

Журналист

Ғайратжон БОЛТАБОВЕВ
сўхбатлашди

Ўттанларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийларни имтиомий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази прокуратура фахрийси Анатолий Хванга уқаси
Юрий ХВАНнинг вафот этганиги муносабати билан чўқур ҳамдардлик билдиради.

Қашқадарё вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим прокурори Эркин Эшонбобоевга падари бузруквори

Ўқтам ЭШОНБОБОВЕВнинг

вафот этганиги муносабати билан чўқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Барно Дадаходжаевага падари бузруквори

Кўчкор отанин

вафот этганиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси жамоаси Қорақалпоғистон Республикаси прокуратурасининг бўлим прокурори Аминбай Эрсайдовага отаси

Раҳимбой ЭРСАЙДОВнинг

вафот этганиги муносабати билан чўқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Мурожаатлар — доимий эътиборда

2014 йил 4 декабрдан кучга кирган Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонуни билан соҳага оид ҳуқуқий нормалар давр талабидан келиб чиққан ҳолда янада мукамаллашди.

Ушбу қонун ҳарбий хизматчилар ва фуқароларга уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини рўйбга чиқаришда кўмак бериш, бузилган ҳуқуқларни тиклаш ва бу орқали қонун бузилишларнинг олдини олишда қонуний асосларни ўзида мужассам этган муҳим норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади.

Республика Ҳарбий прокуратураси раҳбарияти томонидан ҳарбий прокуратура ходимлари ҳамда ҳарбий қисмлар командирлари ва муассасалар бошлиқлари билан "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун асосида ҳарбий хизматчилар ва фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш масалалари" мавзусида ўтказилаётган мунтақавий ўқув-семинар машғулоти Дастури тасдиқланди.

Дастур доирасидаги дастлабки семинар машғулоти 2016 йил 11 март куни Республика Ҳарбий прокуратураси маҳкамаси, Тошкент ҳарбий округ ва Чирчиқ ҳарбий прокуратуралари прокурор-тергов ходимлари иштироки-

да Республика Ҳарбий прокуратураси маҳкамаси биносидида ҳамда яна бири Тошкент ва Чирчиқ гарнизонидаги ҳарбий қисм ва муассасаларнинг мурожаатлар билан ишлашга масъул бўлган мансабдор шахслари иштирокида Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юртида ўтказилди.

Тадбирларда ҳарбий қисм ва муассасаларда жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш тартиби, унинг ҳуқуқий асослари ва бу борадаги фаолиятни янада такомиллаштириш масалалари муҳокама қилиниши билан бирга, машғулотларни юқори савияда ўтказиш мақсадида UZINFOCOM Маркази томонидан Ўзбекистон Республикасининг Ҳукумат порталини ахборот билан таъминлаш ва ривожлантириш гуруҳи вакиллари жалб этилди. Улар томонидан Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали йўлга қўйилган 260 дан ортиқ хизмат турлари қаторида электрон шаклда ва "Ишонч телефони" орқали бериладиган мурожаатларни қабул қилиш хизмати, унинг фаолияти

тартиб-қоидалари ҳақида атроф-лича тушунтиришлар берилди.

Шу тариха навбатдаги семинар машғулотларини жорий йилнинг май ойига қадар барча ҳарбий округ ва ҳудудий ҳарбий прокуратуралар ходимлари билан, шунингдек, Қуролли Қучлар тизимидаги ҳарбий қисм ва муассасаларда хизмат қилаётган мурожаатлар билан ишлашга ваколатли мансабдор шахслар иштирокида амалга ошириш режалаштирилган.

Хулоса қилиб айтганда, бу каби тадбирлар ҳарбий қисм ва муассасаларда мурожаатларни кўриб чиқиш ва ҳал қилиш ишларининг масъулияти ва жавобгарлигини кучайтириш ҳамда соҳага доир билим ва маҳоратларини юксалтириш, мурожаатларда келтирилаётган важларни тезкорлик билан, асосли, сифатли ва тўлақонли ҳал қилиш кўникмаларини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Сўнгги йилларда молия-иқтисодиёт ва солиқ соҳасидаги қонунчиликни такомиллаштириш борасида олиб борилган саъй-ҳаракатлар самараси ўлароқ, солиқ ва бошқа тўловларнинг бюджетга тўлиқ ва ўз вақтида тушишини таъминлашда бир қатор муваффақиятларга эришилди. Энг муҳими, ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар жиноятларнинг олдини олиш, солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришга ҳам хизмат қилмоқда.

Давра суҳбати

Адҳам ОДИНАЕВ,
Бош прокуратуранинг ОУК кафедра бошлиғи
вазифасини бажарувчи

Бош прокуратуранинг Олий ўқув курслари томонидан Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛҚК департаментининг туман (шаҳар) бўлимлари бошлиқлари иштирокида "Молия-иқтисодиёт ва солиқ соҳасидаги жиноятларга қарши курашиш фаолиятини такомиллаштириш масалалари" мавзусида ўтказилаётган малака ошириш машғулоти доирасида Тошкент Давлат иқтисодиёт университетида "Ўзбекистонда молия-иқтисодиёт ва солиқ соҳасидаги ислохотларни такомиллаштириш масалалари" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбирда университетнинг кафедра мудири ва профессор-ўқитувчилари иштирок этиб, "Замонавий шароитларда фискаль сиёсат ва унинг концептуал асослари", "Солиқ соҳасидаги жиноятларга қарши курашиш фаолиятини такомиллаштириш масалалари", "Ўзбекистон Республикасида солиқ қонунчилигини такомиллаштириш йўллари ва чоралари" каби мавзуларда маърузалар қилинди.

Тадбирда асосий эътибор солиқ ва бюджет сиёсатининг 2016 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари, Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига киритилган охириги ўзгартиш ва қўшимчаларга қаратилди.

Давра суҳбатида тингловчилар соҳага оид амалиётдаги муаммолар ва уларнинг ечими бўйича батафсил маълумотларга эга бўлдilar.

Реклама (эълон)

ЎҚУРАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

«Асака» банк жамоаси

Сизларни «Наврўз» байрами билан чин юракдан муборакбод этади! Юртимиз янада обод ва халқимиз ҳаёти бундан-да фаровон бўлсин! Дастурхонлардан қут-барака, турмушингиздан файз аримасин, азиз ватандошлар! Жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин ва салоҳиятга эга бўлган Ватанимиз янада гуллаб-яшнайверсин!

Байрам муносабати билан қуйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этамиз:

«НАВРЎЗ 2016»

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 18 ой бўлиб, ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 29 турдаги ва хорижий валютада 17 турдаги қулай шартларда омонат турларини таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин. Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон	Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13	Наманган вилоят филиали	369	226-94-75
Автотранспорт филиали	371	120-39-95	Навоий вилоят филиали	436	223-54-32
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36	Зарафшон филиали	436	573-18-78
Юнусобод филиали	371	221-80-67	Бухоро вилоят филиали	365	223-71-94
Сирғали филиали	371	258-67-49	Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13	Самарқанд вилоят филиали	366	231-08-86
Анджон вилоят филиали	374	224-40-96	Афросиёб филиали	366	221-77-56
Асака филиали	374	233-13-69	Қашқадарё вилоят филиали	375	221-12-93
Фарҳод филиали	374	226-97-53	Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Фарғона вилоят филиали	373	224-70-83	Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Марғилон филиали	373	237-12-37	Хоразм вилоят филиали	362	226-97-78
Олтиариқ филиали	373	432-10-11	Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Қўқон филиали	373	552-61-04	Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади. Сизнинг омонатларингиз:

- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод;
- маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади;
- эгаллик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда;
- миқдори чекланмаган.

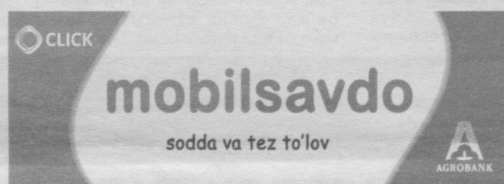
«Асака» банк сармомияни сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди.

AGROBANK

Барча юртдошларимизни Наврўз айёми билан самимий муборакбод этамиз. Наврўз оилангизга тинчлик, сиҳат-саломатлик, хотиржамлик ва бахт-омад олиб келсин.

«Агробанк» ҳамда Click компанияси ҳамкорлигида жорий этилган «Мобил савдо» тизими орқали уяли телефонингиздан маҳсулот ва хизматлар учун тўловларни содда ва тез амалга ошириш хизматидан фойдаланинг.

Мобил савдо белгиси мавжуд жойларда тўловни амалга оширишингиз мумкин.

www.agrobank.uz

Хизматлар лицензияланган

Qishloq Qurilish Bank

Барча юртдошларимизни яшариш ва янгиланиш айёми Наврўзи олам билан чин дилдан табриклаймиз. Сизларга мустаҳкам соғлиқ, оилавий хотиржамлик, куч-қувват, шунингдек, Мустақил Ўзбекистонимизнинг гўзаллиги ва бойлигини ошириш йўлидаги бунёдкорлик ишларида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Фурсатдан фойдаланиб, куйидаги омонат турларини таклиф этамиз.

Миллий валютада:

«Соғлом авлод» — омонатга маблағлар 4 ойга қабул қилинади;

«Омад» — омонатга маблағлар 4 ойга қабул қилинади;

«Юқори даромад» — омонатга маблағлар 8 ойдан 15 ойгача қабул қилинади;

«Ёрқин келажак» — омонатга маблағлар 8 ойга қабул қилинади.

Ушбу омонатларга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади.

Хорижий валютада:

«Percent» — омонатга маблағлар 4 ойга қабул қилинади;

«Profit» — омонатга маблағлар 12 ойга қабул қилинади.

Омонатга маблағлар АКШ долларларида қабул қилинади, фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Куйидаги омонат турлари намунавий лойиҳалар асосида қурилатган уй-жойларни олувчи фуқароларни қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий қилинган.

«Хонадон» — маблағлар 1 йилдан кам бўлмаган муддатга қабул қилинади;

«Мадад» — маблағлар 1 йилдан ортиқ муддатга қабул қилинади;

«Қурилишга бошлангич бадал» — муддати — 1 йил.

Сизнинг омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади.

Сизнинг омонатингиз:

- ✓ Солиқ ва мажбурий тўловлардан озод!
- ✓ Эгаллик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- ✓ Миқдори чекланмаган.

Мурожаат учун: (+99871) 150-72-58, 150-39-93

www.qqb.uz

Қишлоқ қурилиш банк — фаровон ҳаётингиз хизматида!

Хизматлар лицензияланган

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Hakimboy HALIMOV
Gulnoza RAHIMOVA
Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,

Faks: 233-10-53,

233-64-85

E-mail:

huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kuni chiqadi.
Sotuvda kelishgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi. Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farglanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma s-5424. 44 602 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir: **O'.DEHQONOV**
Sahifalovchi: **S.BABAJANOV**
Navbatchi: **O'.DEHQONOV**

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshiriddi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonaning manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligida 2009-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7817

9 772010 781004